

کما گوئی و مروت کس شرم چنان کا
 لال خن چشت تو را اسکا ہر نام کا
 چمک ہو وہ اختر گشتی حسن چنان کا
 لعل آفتاب شست و خوش تر زاہد
 بے المومنین صدیق و فادق و غنی حیدر
 شست اول پر جو چین و شست شمس
 غفلت کسی کی جاسوی کسکو بھول
 لیسان کے زمین لیر گرائیں جلیان کیا کیا
 دل پر خون ہمارا اچکل گنج شہیدان
 کوئی بے شریعت تو ہوم ہی فتنہ برائے عالم
 لی میں بھی کسی گز و نہیں غفلت کی فتنہ
 نہیں دیکھتا روئے کچھ گالیان دیدو
 سیر پاؤں سپاہ قدر اور وحشت نہیں کرتے
 ال وحشی کا وہ کھینچو چہین کھینچو
 بیون کی رہتا ہی کی طرف صورت سے

وہاں ہو گا ہمارا اور دامن گریبان کا
 جو دیکھا ایک دم منہ اسکا مطلع گریبان کا
 جھان ما ہر شوخی برق منہ شست
 مجھے سب سے کافی اہل بیت پاک دامن کا
 بلا شک میں محبت الہی ہے خورشید ایمان کا
 جلا کر بھر چکا یہ زمین ہر ترزہ گریبان کا
 تہہ کچھ پس ہی اپنی قول و عہد پیمان کا
 جد ہر دم نے سیر جان و زمین دیوار جہان کا
 یحسان ہر خاک کا تو وہ واک الہی ہر پیمان کا
 حسین کا چوم لین ہونہ شعلہ برق و شمشاد
 دل مضطرب ہے درو طلب کس فتنہ جان کا
 عنایت کچھ تو ہوتا ہین بس با خدا کا
 یہی ہے چنوں لوں دل میں ہر کتاب ایمان کا
 کہ ہر گزرا کو کچھ چاک گریبان کا
 کہ یہ دیکھا دامن و گہبان گہبان کا

کچا پہلوی سیر تیر تو سیر بھی نکل آیا
 ہار خالی تھی یارو دیر میں پر اکدن
 بھارا آتی ہی دشت خیر چیر سوہا ہو ہو
 بھی دل نہ کر گیا گم اس سے تھی جس میں
 قسم لیتے ہیں مجھے فعلی شاک الہی
 بلائیں دہل میں لہوین کی لاق صحنی
 بلا سوز جگر سوٹ کر جو پروانہ ڈ

نہ چوڑا تہا دل نہ دم نہ کچا
 گولا لگیا اگر غبار کوٹے جانا
 خاک ہی جواب جہکدا چکر دست و گریبا
 یہی دل نہ کر گیا گم اس سے تھی جس میں
 یہ کہتے ہیں دنیاں نہ سیر واران
 یہ دل نہ کر گیا گم اس سے تھی جس میں
 تو اوٹا ہا غل ہو کو شعلہ شمع سوز

۲۰۲ شاگرد اسد ہون اور مرید گل حسن ناظر

۲۱ بی الدین کا برون نام لیواشت و مردان کا

علی پھر متحیانہ تو میر لیا
 سو اللہ کو زمین میں کچھ بھی نہ تھا
 و اسی میں اگر اس کو نظر آنا تھیں
 دیکھا تجر دنیا او سر کوڈ لگی
 تھل ہے اپنا بھی ہر دم رقیبا بالقضا
 میں تو کیا ہوں تیر انوار تجلی کے حنو

مینشون میں پھر
 جب کہا کہ عالم ایجاد ہے لیو گیا
 دل بھی لعلی طرح قسمت کا شیا ہو گیا
 جسکے شیا تیر اسودا میل ہو گیا
 جو وہ چا گا وہی ہو گا جو چا گا
 حضرت موسیٰ کو دست دیدہ سکھا ہو گیا

جس طرح جاگیا تو دلِ انسانین گھر
اہلِ مہبت پر دانہ کثرت سے ملے

یہی کعبہ بنا کا ہے کلیسا ہو گیا
جب یہی روشن میری وحدت کا ہو گیا

واعزقتن یہ چشمِ بنیاد کے
محدید ارفاق نظر سراپا ہو گیا

اسی پر تو عاشقِ یار کا سارا زمانہ تھا
کہ ہا کہ چشمِ سیوون مجھ کو تنوالا نہاتا تھا
قفسِ مین بے تیرا کہیں دید گلشنِ کوثری میں
نوا تھا نہ کہارِ یار کے روئے غلط پر
پہنسا کر دامِ گیسو میں چہرے کیون اب
ہزار افسوسِ جاہِ اموں گل ہی ہوا گلچین
بندی تھی بعدِ وصل کی سید کچھ ہم کو
دلِ غمگین میں اگر کیون ظالم پاؤں پہلایا
کھنچا پائے کیون شوخی سے دکھاوہ
آدھرتیہ گدہ دین آیا دمِ اودھرتیہ نکلا
اور اگر ہوشِ عاشق کی صحبت سے روئے غمگین

تجھے بھی میری پھونپوں دلِ محفل کا تھا
نہ ساقی ایک سا غریبِ یون آہیں نا تھا
کے وہ کشتی گلابِ پناہ شیدا تھا
میری تربت پہ سبز کو ہوشیہ لہلہا تھا
بچے کنا تھا تیغِ خونخوار کو اڑا تھا
تجھے تو آسیا بل کا میوے لون میں سا تھا
اُونچین بھی واقعتاً آج ہی نا تھا
تہا میری درِ الفت کو نہ اچھو دیا تھا
اُونچین منظورِ ایل گلو و تیر گنا تھا
وہ آج سکو نا تھا گداوہ جسکو جانا تھا
پریرِ نچلے زلفِ مغیر کا شہنا تھا

جب دکھیا گھاٹ ناظر اوس نے تیغ تیز کا
پاؤں پر بھرستی ہمسار ہو گیا

پوچھیں گے ہم قراج شب انتظار کا
لاکھوں میں ایک قسم ہے غمت تیرا کا
دھوکا ہے چشم آبلہ پاکو خار کا
دل اور بڑ گیا نگہ شد مسار کا
شامی ہے کون نالہ ہے اختیار کا
ہر دے تھرا ہو کیا ہے قرار کا
مٹا لبوں نے چوم لب لوک خار کا
خون من بیہوشی کے اوشا غبار کا
اوشن میں ہنسنے دیکھے صبح وار کا
پلہ گرائی رہا نگہ شد مسار کا
یاں نہ لگا ہے ذائقہ بوس و کنار کا
بزم ہم نے ہم کیا رہا زوار کا
یلا ہے ہمیں ناؤں مرگان نے غار کا

اس دل اگر نصیب ہوا وصل پار کا
تجربہ ہے اس کے شور و سماں کا
وحشت میں جال غیر ہے عجم زار کا
بگڑا جو طور صبر دل ہے قرار کا
سپر پر ہے صبر دل مقیر از کار کا
قلب جگر میں جگر میں منظر دیدار کا
انکی طشت نے دشت جنوں دیالطف
جنوں کے نہج عشق کی ہریدہ لیل
نہ گلوں کا باوصا ہے محل نصین
ایکوں کے ساتھ بھی ظالم کی سب
ن ہتھ پائیاں میں شب و نعل عذر کا
یکے چو شمشوق تیغ و دانا ہوا
دل کے جو دیکھے ہر ایک چو

وہ کہ ہم نہ یار کو نخت ویر کرین
 ترن سپہ گران خجین و زار ہون
 آہو گمان جان سے دفتر اوٹھا دیا
 رو کے رہی وہ لاکھ پر انسو گل پر
 مستون اور سر کے تندیانی سے لٹ
 کیا بے تر فغان شب ہجر کا اثر
 غنوں کو گل کرے کہیں یا نسیم صبح
 وہ حسن دل نشین سے تودہ مار دیا
 سینہ سے رونق ہجر کوٹھا کر دین

اسل حسیت میں مزاحیت ہار کا
 انگہن پہ بوجہ سے شر و اشکبار کا
 بے اعتبار یوں نے تیر سے اعتبار کا
 دیکھا گیا نہ حال دل سے قرار کا
 ساقی سے یہ تو کام کسی ہوشیار کا
 کیا اختیار کرے بے اختیار کا
 کہو گشت اوٹھا کر چلے عروس ہجر کا
 پھلوں پر کیا ادا تختاب سے پیار کا
 جب گیا بے دیوان ہون وصال کا

ماظربے درد لب اسد کیریا کا وصف
 تیغ زبان میں کائے یان ذوالفقار کا

شب و سال جو پہ پہچہ وہ ہر حجاب ہوا
 سوال وصل سے سنا کر خاموش
 تسلیوں کے سیر دل کو تمام تمام لیا
 ہر ایک جام پہ جی تو تباہ ساقی کا

تو رخ پر وہ یو رو کی نقاب ہوا
 سکوت آپ کا واللہ لا جواب
 کچھ نہ پوچھا مہدی باہر جواب غلط
 میرے نصیب دریا بھی لو جواب

لکھا جو میں نے بنا کر رکھ رکھے اوس نے لکھا
 بڑے بڑے مین و منون کا ایک نقشہ
 دے انہوں نے جو بوسے تو شمار دے
 کیسے روکنور کا نور چہن چہن کر
 نوے سبزہ ہوا رنگ حکایت لکھا

سوال ساختہ بے ساختہ جو آہوا
 سارے ماپون کا چہلا ہوا جہا ہوا
 عطا ہوا ہین جو کچھ وہ حساب ہوا
 نقاب ماریں پر نور پر نقاب ہوا
 رسید لیتو ہی خط کی روان سبھا ہوا

خیال سبزہ خط میں بہک دھبے ناظر
 عجب کہ ہنگ میں یان نشہ شراب ہوا

۲۰

حسن بت سے عیان جلوہ نروان ہوگا
 شوریل اگر انہر نکاشان ہوگا
 پیر وہی عہد و سہو ہی پیمان ہوگا
 پھید الفت کا چپا سہو نہ نہان ہوگا
 گر اسی چال سے وہ ترک خرا مان ہوگا
 صحف رخی شب روز تلاوت است
 مہندی اپنوں کی تیر سی لگ یہ پیر کا لگی
 اپنے خاتم کی جو وہ شک پری گل ہوگا

برہمن کفر کے ہاتون سے سلمان ہوگا
 ہر گل زخم جگر شک گشتان ہوگا
 پیر وہی بات سہار وہی قرآن ہوگا
 سب یہ کہل جاگا دلین جیسیر عیان ہوگا
 عرصہ حشر ہی مارا ہوا میدان ہوگا
 خال مند وہی کسی روز مسلمان ہوگا
 جلے گلزار کف دست بیابان ہوگا
 تن پہ ہر داغ سیر مہر سلمان ہوگا

اس کو ذریعہ گاہوں سے نہ کیوں
 داس دشت جبل لوگ جسے کہتے ہیں
 قتل عالم پہ چو بانہرین گمردم چشم
 بوسہ سبزہ رخ لیکے میں جی جاؤں گا
 تیرا آئینہ رخ دیکھ کے حیرت مجھے
 ہاں سو نہ ہٹو کے آئینہ سر اُدکا کہنا
 مایس ہو جا سگی قاتل کر تک خوار کو
 راز نہاں کا بیان خمیر تو توبہ
 یار کے منہ سے نکلیگا جو ہنگام سخن
 ہیر اشعار کی بندش میر لفظوں کی
 یوں تو کہنے کیلئے چار پیر ہیں لیکن

اس میں کیا خاک بجز حسرت اراں ہوگا
 یخنونجہ ہی میرا پارہ داناں ہوگا
 لیس ایک ایک جوان صف شکران ہوگا
 زہر کا گہرٹ میرا ^{سطح} ادریان ہوگا
 جو میری شکل کو ^{تیر} گاہ ^{ہوگا}
 کسی شتاق کا یہ دیہ سیران ہوگا
 زخم پہ آئین کے خالی جو نکلاں ہوگا
 مجھ کو زیبا نہیں ^{ہاں} ^{تیر} ^{ہوگا}
 کوئی حسرت پہری ہوگی کوئی ناں ہوگا
 وہی سمجھیکا جو ذی فہم و خزان ہوگا
 روزِ محشر مجھے طول شمس ^{ہوگا}

رحمتِ فضل بہار بکا ہے ڈھکا۔ ناظر

اب کوئی روز من تاراج گلستان ہوگا

کون سے بزم میں ہنگامہ محشر
 نہ ہوا پار کا دیر اور سیر نہ ہوا

جلوہ افروز کہاں قاسمِ دلت
 روتے روتے ^{کون} ^{ہوگا} ^{نہ} ^{ہوگا}

بیراین یاروں پہنایں تیر کیا و مست بین
 جبر میں اس سہ عالم کو کٹے بد و حیات
 کوئی شب نہ خیال رنج روشن آیا
 جب سے اس ظلم کی بنیاد و عالم میں
 تشنہ کا ان مجھ سے سب سو کو گھاٹ
 مکے کی و نہ دیا ہات سے رعد و برق کہی

ای چون دور میرا پو سے چا نہ ہوا
 دور گرد وین کوئی مجھ سے باختر نہ ہوا
 کب میرا غم تار یک سہ نور نہ ہوا
 مجھ سے مظلوم کوئی تیرا شکر نہ ہوا
 اب خیر کسی کا ہی گلہ نہ ہوا
 اوک ہی سیکے شے سب کوئی غم نہ ہوا

پہن گئے رلف کے پہنڈین تم آخر ناظر
 فرق کہنے میں سیرے بال برابر نہ ہوا۔

انہ ہوا وہ بت خود کام ہمارا نہ ہوا
 ان گئے نہروان جادہ وشت وشت
 تختیان اس پر جو کرتے ہیں تیاں بہر
 ہیتے موسم بارش میں بطشے کا کھا
 وچہن و کو ہو میں پیر کی خیال میں
 ورنے و امن کو چروا و سہرنا و اٹکا
 زہانے مطلب کرے یار سہل غرض

آگے قسمت کی کیا کہی چاہا نہ ہوا
 بحر خزار ہوا آبلہ پانہ ہوا
 کوئی تیر ہوا عاشق کا کلیجانہ ہوا
 سیکش و حیف لب بحر نہ میخانہ ہوا
 عقدہ حل ہم سو تیرا رلف چاہا نہ ہوا
 رگیا یار کا پرہ مجھ سے ہوا نہ ہوا
 کام جب اچھا ایک ہوا پانہ ہوا

ایسا اپنا ہے مقدر نہیں کہچھ جاگے
تم نے چاہا وہ ہوا میں سنبھو چاہا نہ ہوا

میرے مرنے کی خبر سنکے تجا ہل سے کہا
مر گیا ناظر بیار یہ اچھا نہ ہوا

جلوہ بیان پر نہ بتو جس نے تہا رو کیا
کوئی کیا اور میں تنگ کا نہ ہوا
دل عاشق کو رہائی کی ہوئی کچھ
باگیاں وہ تھوں کہ شک دین کا گذر
مدتِ عمر وہ سکتے میں رہا حیرت سے
دل کو ہر وقت سے وصل کا جو پایا
تھو کو آگے کی کچھ ہی دم کرتا ہے
شب و صلت ہی جو عاشق زحیا کا
رحم فرما کے دیا ساتھ میرا
دل میں خود ہو گئے وہ مقرر کے قائل

اوس نے اس دہر میں بخدا کیا دیکھا
سنے اس عالم ایجاد میں خفا دیکھا
شبانہ اوس رات مسلسل جو آج دیکھا
اون کے در پہ جو کبھی نقش کف پا دیکھا
آئینہ نے جو تیرا رو کو مصفا دیکھا
ہر گھر حشیم کو مشتاق تاشہ دیکھا
دل لگانے کا یہی ہم نے تہا دیکھا
بے حجاب دس کو نہ دیکھا تو سلا دیکھا
دادی عشق میں جو کیہ و تنہا دیکھا
میری آنکھوں کو پس مر ہی دیکھا

کے ملک عدم آباد سے ناظر بخدا

ہم نے اس دہر خرابات میں کیا کیا دیکھا

ریخ سحر خورشید کا نقشہ نہیں ملتا
 مستون کوئی لون کی کھر کا نہیں ملتا
 کچھ راہ ہو ملک عدم جا نہیں آئے
 وہ نقتہ جگر ہون کہ دم گرم فریہ
 بقی ہے ہر اک چیز اگر کیجئے کوشش

تاست سحر سے تاست طوباً نہیں ملتا
 ہم دہنوار تے پہر تے پہن کا نہیں ملتا
 دہنوار تو کہیں نقش کھپا نہیں ملتا
 یہ پیون ہیں گنار کہ تپا نہیں ملتا
 پرانپا کوئی چاہئے والا نہیں ملتا

شاہ

ناظر کیلئے راست ہر اک کمالی بلا ہے
 جس روز سے وہ گیسوؤں والا نہیں ملتا

ہما

بتوں سے ہونہ سا کچھ پی فیصلہ لگا
 نہ چیر نہ شتر مکران چشم یار سے
 گئے شکایت درد جگر گئے فریاد
 جو خار دشت جنوں اس کو یاد نہیں

خدا کے ہات ہے اب تو محالہ دل کا
 لہو کے آنسوؤں رونا آلمہ دل کا
 یہی فراق میں رہتا شغلہ دل کا
 تو پوٹ پوٹ کر دنا ہے آلمہ دل کا

پس کے سوچیں کے اوس پر و سحر اثر ناظر
 شب وصال نکالیں گے حوصلہ دل کا

میں ہوں شہید پوئل و خسار یار کا
 پیش نظر ہے حال من دا غدار کا

کیا بگ لائی دیکھئے سبب و قرار کا
 عالم فراق آج کیہ رہا ہوں بہار کا

جوں میں خیال نہ تباہ سے خسار یار کا
 رکھا ادا سے کس نہت نہ سونہ قدیم
 ہے حسن رخ سر نہ خد حق ہی پہا
 گلشن میں حیا میں نہ شاد و سر کوین را

یہ گل و کہاں مریا اس نشتہ بہار کا
 سر آمان پہ میر کس نہت فرار کا
 پوشیدہ عیب گل کو بدست ہے خار کا
 جوں انگ پر سر عروس بہار کا

ناظر نہ کیوں ہو قند لعل و میرا کلام

کرتا ہوں وصف من لب شیرین یار کا

رہتا ہے تصور جو تیری تیغ ادا کا
 تاہم نہ لے کوئی زانے میں فاس کا
 کیا شمع ہے چشم بت کا فکر بلا وجہ
 سرمہ کا یہ دنبالہ نہیں آنکھ میں دنگ
 لاتے ہیں غبار آفتاب دین میر جان
 آرد روش سختی دوران سویری ہیں
 ہرابت قیامت تو ہر حال ہے قند
 گلشن میں ہی شوخی سوز چوکاہ پریر

ہے سامنا ہر وقت میر بدل کو قند
 یہ کہا بہت مگر نہ دغا نام جفا کا
 نہاد سے لڑتی ہے اشار میں لٹا
 دیکھو کف جلا دین بیلا ہے قضا کا
 اس شیشہ میں جم جاگت کاندھا کا
 داس کہیں کانون میں اور جہاں صبا کا
 انداز ہے کچھ ہرین سو خدائے زواہ کا
 جہان کا کہی نگر کس کو کہی سرو کو تا کا

اغیار کے ہکائیے اوس شوخ کو ناظر

انکارِ حق سے ہر نہ اقرار و فنا کا پڑ پڑ

اسی پہلے سیر گشتیہ کو سنبھلنے نہ آیا
یوں انقاہت نے جہاں دل پہنچا پھر دیکھ
ہم کو تنہا خوفی جو دل لیکر کر خانہ کا
بیداروں ہی کا درت نے بت کم سر کا
وعدہ وصل کہی یار نے اپنے منہ سے
بن کے نہ بن تیری گم ہونے سافر کو

سوت کی چال نے فقر و کوئی چلنے نہ دیا
دوقلم ہی رہ پر خار میں جانیے نہ دیا
اُون کو پہنچو ہی شب وصل ایڑہ نہ دیا
میر سے مٹی کو کھلونے سے بھلے نہ دیا
میر سے ارباب کے دھوکے میں نہ دیا
راستہ نیک عدم آباد کا چلنے نہ دیا

دوست تو دوست ہیں ناظر کسی دشمن کو بھی
الٹش رشک سے ہم نے کبھی چلنے نہ دیا

کہیں جو بحر میں نہ پاؤں یا کسی چٹانی گسین کا
سنبھالو کس طرح الٹوں کو میں پڑاں طہرین کا
خدا اب کیا چاہا میں ہم کو گین کیا پاس دیکھ
عدو کو دوسال کی وہ شیشوں خیز کا
جو مجھ سے تم داغ و ظلم چاہو اوس انداز نہی نہ
نہ تو یوں شہر محبت تم زون نہ لایا

تو دستِ وحشت پڑو کہیں نہ پہنچے دھواں
یہ غم ہر دل کو ہو جا ستمی کا ہنس شیش کا
تو نہ چٹائی خیمہ کی کدورت خاطرِ حرم کا
کھلا یہ اسکی شکایتوں فائدہ کوئی نہیں کا
وگرنہ اتنا ہی سناؤ گہاں کا ذکر ہوش نہیں کا
جدا کر انکو وحشت و کہ جو رہ جیسا ستین کا

تنگین کوئی گونج کی تیر پر یاد نہ سنا
مے کرتی ہی سرگرمی خاکِ مقل سہو چہ
یہ دم کا ہر لہو کا کیا رنگ پہنچا گیا
تہا تیرم جو آیا تو میں نے سینہ میں لجا جا
ریتا ریت حسیناں تہی خونِ دگر ہر آن
سنا ہوا تہی کو پوچھو رنگِ بوج میں گروے
نارنگی آج پرتازان یہ کارِ سحر
یہ رہا میری سیریل چل رشت کو سب بل
جگانی ہر تہی تہی طور اوہا تہی شہر حال اکثر

تہی تہی مقراض تیر فکر کہتے تہا کو
جلوس کی بہت کی تہا کو لڑا حوصلہ کس
بنا ہر جس سے ہار پتا غبار یہ میں کہیں کا
نکالنا سحر عجب ہر کافا مہمان کشین کا
متر زور کیا جو فسان تو خط ہی چاہا
وصال کی شب جگمگ کر طلسم نہن کا
جو پامیں دس ہر دشاں گمان میں آگ
بہا ویا انسوں کا بل کی چپاں سگون کا
یہی رشت ہر تہی تہی خد کو مہمان تہی

تہا سے طرز سخن ہر خاطر یہ بات ہوئی ہر صفا طاهر
کہ راز الفت تم ہو ہر خیال ہر حسن دل کشین کا

نہ ہوا طور پر گذر نہ ہوا
چاک دامن بخیر نہ ہوا
کہ دیا گیا سیر کا گذر نہ ہوا
دور اکٹن ہی دور ہوا

جلوے پیر نہ ہوا
وحشتِ دل یہ کچھ اثر نہ ہوا
بہتر ہے یہ دریا جابستہ
سر پرستی یہی ہے حضرت عشق

دہ بڑی رات وصل کی نہ بڑی
 حال پوچھو نہ رنج بے حد کا
 فرق ہے چارو محافط میں
 یکسی برو کی سیری شربت پر
 پی نہ زہاد نے ند پورا ہی
 عاجز ہی سے ہی اگیا عاجز
 بے پروا وٹے ہوئی اسے کیا
 نامہ برو ہم کو کیا ہم نے

دن جدائی کا مختصر نہ ہوا
 یہ مٹول ہے مختصر نہ ہوا
 تیر ہم پیکہ سپر نہ ہوا
 جب کوئی اور نو گز نہ ہوا
 دامن زہد خشک تر نہ ہوا
 اتنا سے ہی کچھ اثر نہ ہوا
 ہوش محتاج بال و پر نہ ہوا
 جب صبا کا دہان گذر نہ ہوا

۱۸

شلخ استبداد قطع کی تا ظہر
 جبکہ پیدا کوئی شمر نہ ہوا

سوا

دشمنی سے نہیں ظالی ہے رولا نامیرا
 آپ سنتے تو بن پر اس کا ذرا وہ بیان کر
 دل یہ کہتا ہے کہ آیا ورکا کہاں جا گیا
 طامع بخت کا ہے سایہ احسان کمر
 اور کس دشمن کو دشمن کہتا ہے اور کس سپہ

لوگو منظور ہے دریا میں بہا نامیرا
 اسے صنم راہم کہانی ہے فنا نامیرا
 بال بال نہا ہے تیر تیر نشا نامیرا
 اب تو شکل ہے شب غم نظر نامیرا
 دوست کو دوست کو کیا یہاں فنا نامیرا

واجب القتل فلکے مجھ پر ہوا ہے
 بڑ گیا اور ہی طول شبِ فرقت دوا
 تہا کے سویا تھا کہلی آنکھ نہ مرقدین
 دلیں باقی ہے ابھی حسرت دیدارِ اخیر
 تم سے اخلاص ہا کر گیا ہی تو قیر
 مین تڑپ کر جو کراہا تو قیامت ہوگی
 کس کے ہون غاظر نازک پہ آہی مین گرا

ای زمینِ فرقت ہوا اب تو چہا نامیرا
 قہر تھا پیر و عالمات اُٹھا نامیرا
 حسرتِ رست ہلاتی رہی نامیرا
 اوکے آجانے پہ سو توف ہر جا نامیرا
 کہ گوارا نہیں دیان کو ہی آنا میرا
 دل سمجھ چہ کہے اسے دردِ دکھا نامیرا
 غیر کو بار ہے محفل سے اُٹھا نامیرا

۱۹ پچھلی رہتی نہیں اس شوخ کی آنکھیں ناظر
 اہل اک چہیر ہے لڑ لڑ کے ستا نامیرا

ستہرہ ہے جو اوس تک کی بیدار کیا
 صحرانِ جنون رہتا ہر دامن کو بچا
 ہون ساتی گوشہ کی محبت مین جے خود
 خنجر سے نہیں کم ہے شبِ وصلِ لیل
 سایہ کی طرح خاکِ دیوار مین گلائیں
 مین شجرِ بایں ہون گزار جا نہیں

دل کا تپا ہے گور مین رستم سے صبر کیا
 ہے شغل جو ان روزوں مجھے جا بجا
 دم بہرے مین ہشیار میر کا خبر کیا
 وہ پچھلے پہر خنچا مرغِ سحر کیا
 کیا زور ہے ایدل میر سی برید کر کیا
 ہے روزِ نازل بھی جو غم بڑھ کر کیا

رفتار سے اوس فتنہ دوران دکھایا
ناظر ہین اک دم میں چلن فتنہ گر کیا۔

۹

۲۰

دشمن جان ہے ہر اک شیخ و بہمن اپنا
روکش تحشہ گلشن ہوا دامن اپنا
کیون نہ چکر میں سے گنبد و فن اپنا
یاد پیر میں کرو گے جو لڑ کین اپنا
سر گر تھی جو دریا رہ چمن اپنا
سر کڑے پتے میں مالہ و شیون اپنا
تم جو غنچون کو دکھا دیکھی میں اپنا
کہ اولٹ دین نقاب رخ روشن اپنا

رام جہان سے ہوا بت پر فن اپنا
نوکے یاد رخ گلگون میں آنسو چور
گردش چشم فتنہ گرنے مجھ مارا ہے
خافلو تہام کم سر رو و ہنسا کیسا
اس کا پایہ نہ بندی پہرے پہر کیونکر
خسرت و مایس مجھے رو میں مرو
صورت گل بیکرین چاکل ہی پیرین
اثر اتنا تو دکھا جذب محبت شہ وصل

کیا بھی جہت ہے ناظرہ کیسی کا مصرعہ
داغ دل کہتے ہیں جسکو وہ گلشن اپنا

۱۳

۲۱

ہوئے اشکوں سے میر حلو و شوگر کیا
چمن شاو اپ میں کیا کلر و گلزار کیا
کیا و مال انکھوں میں دم گفتار کیا

کی بڑھ چڑھ کر سر سے شیش تک کیا کیا
کئی ہر لکے ہار بار نے کہسار کیا کیا
فسانہ نعم کا بھی شکر سیاح دل و اسکا

ڈوبیا رشک عبرت نوا ہر حال دنیا
 ہوا جب خشکی لب کے گلے حشیم نم قاتل
 خفاؤں سر اور سرو کا وفاؤں کیا راضی
 دکھائے کہہ لے بجا رفتین صنم تیری
 بندے دشت بین رویاؤں مجھ پر قادر
 چھری گجائیگی بس سنبڑہ خط پر بسنے کی
 جبرے میکہ دین جیہ دستار کی عظم
 بنا ہے ہر شجر بانکا جوان فیض شمع سے
 ترقی پر راگروں تسلسل سے اسکون کا

ہو کر نظر دن کے گر کر آخر شمس مر گیا
 سخن آفرینان پرینم گفتا بیک
 کئے حل سیم آسان عقدہ و سرو
 بنا کر رشتہ ہا رشک گزار تر کیا
 و فوار رشک سے ہو دامن کسار تر
 ابھی سیکو گی گئی گئی خسار تر کیا
 ہوا ہے عالم غفلت میں ہر مشا کا
 سروئی ٹوپیاں پہنوں کے گلیاں کیا
 کریں گے اس میں اپنی چوٹیاں کسار کیا

میر کا تم میں جب رویا، شبنم کی روشن ناظر
 ہوئے ہیں اس صنم کے پھول خسار تر کیا کیا

وہاں آیا کسی خوبین کو خود آرائی کا
 فاش ہو جا گا پردہ میری رسوائی کا
 زخم کیون سبب چون کچھ ہے تو اناسی کا
 بردہ درجی، تیرے نفع شیون درج

اب اللہ نگہبان شکیبائی کا
 چپٹ گیا بات سروا من جو شکیبائی
 چاک ہوتا نہیں دامن میری رسوائی
 حوصلہ دلین ہا جا تا رسوائی کا

فلکِ بخت ز کنیا ہے میر گدھا
 کشتہ نگرس جادو کو جلا دیتا
 بات ایمان لگاؤٹ کی کہیں چھپی ہے
 دل میں آئینہ کے ہوتا نہ اگر گھرتی
 جب تہا رخ گلگون سے مقابل ہو
 بنجودیاں گئی اپنی تصاہب آئی
 عشق میں تنگ حیا عرسو بہرہ نہ رہا
 ذکرستا ہوں میں یوں کی ترانی اپنا
 دل کو سمجھاؤں تو ہوئی سواد کی
 عین دیار میں کیا جانے کیا یاد آیا
 حسرتِ دل کو جلا کر ہو میں مادم

ڈر ہے آسیب ہجوم شب تنہائی کا
 لب جان بخش کو لپکا ہے سچائی کا
 سنہ سیرول دہتا ہے جادو سیری کی
 یوں چلن تجہ کو سکھانا نہ خود ارائی کا
 رنگ پہلوں سے نیک جاگاز غنائی کا
 یان گئی حیر کی شادی ہے نہ غم آئی کا
 در نہ ہم نام نہ لیتے کسی سرجائی کا
 یہ زمانے میں شہرہ سیری گویائی کا
 جوڑ نادان پہ چلتا ہنن دانائی کا
 حال زرار اور بڑا چشم تاشائی کا
 اب کہی نام نہ لین گے وہ سچائی کا

ہب گویا یہ جوانان حسین کے نقشے
 چشمِ ناظر میں گزارا ہنن مینائی کا۔

۱۷

۲۳

بہر صورت وہی ہوگا جو قسمت میں لکھا ہوگا
 چلن کچھ بڑے کچھ اخلاص نیا بدنام ہوگا

نہ کچھ کم اوس سے ہوگا اور کچھ اوس سے ہوگا
 حد کچھ نیک بیز کچھ نیکوں کا ہوگا

سیدن تو دل دے آشنا درد آشنا ہوگا
 نہیں اسکی ضرورت بدلو کو آپ ہی کہی
 نہیں جو چہ عریان آئینہ کو سکتا
 نہیں کہ مجھ محتسب کا خوف سچا نہیں ہوگا
 یگانہ عشق میں ہم کو بیگانہ کیا
 کہیں دل ہوگا اور کسی میں فصلِ قاتل
 آہی خیر ہو آیا ہے شانہ شوگانی کو
 دلخ اپنا رہ گیا عرش پر صحرانوردین
 اوسو کہا ہر دل میں اور یہ بھی گمانی
 ہمارے مرز عہ ہستی کی برباد کو قتل میں
 رہا کہ شست تو احوال انداز پر نادک کو
 شہید باز کو چکی لگی ہے لوگ کہتے ہیں
 عطا کر مجھ کو ساقی طرف میرا دیکھو صبا
 شبِ عذرہ تصویر میں بھی بھر دے نہیں ہو

تجربہ لطف بیچنی میں کاش میں فراموگا
 نہیں دل بر میں تو کیا ہے اگر ہوگا تو کیا ہوگا
 اسی صورت میں صورت بہاری دیکھتا ہوگا
 جس پر وہ کرتے ہیں وہ چپکے دیکھتا ہوگا
 جسے تم غیر کہتے ہو وہ کوئی دوسرا ہوگا
 لیکن تیغ گردن سے تو سر سے جا ہوگا
 کسی زلف اور بھگی تو دم میرا خفا ہوگا
 فلک فحش سے تلو کو کاہک آباد ہوگا
 کہ شکا نہیں تو اس میں بھی کر دیکھتا ہوگا
 نہو برسیگا اتر تیغ سے خنجر نوا ہوگا
 نشانہ بن خود اور جائیگا جو مچلا ہوگا
 کہ اسکی یاد کا دم کوئی اسدم نہ ہوگا
 مچلا اسل کی دھماکا میں میرا لہا ہوگا
 خطر ہے خواب میں کوئی نہ کوئی دیکھتا ہوگا

نہیہ معلوم ہوتا ہے کہ اب آئندہ کیا ہوگا

چہرہ دل یوس مرہون تنہا ہو گیا
 باگین آدھ رس کے قدیٹوں میں پیدا ہو گیا
 جبکہ پردہ وہ حسن عالم آرا ہو گیا
 کونڈا برق تجلی کا بیانا ہو گیا
 کہ مہرِ خسارِ جان سحرِ طربا اسکا فرغ
 نورِ چشم کو رہے بر شبیہِ جمال فریب
 جوشِ سودا و کیہ پاتا تو نہیں دم نہ تھا
 سنبھ سو فکرا فراق یار میں کیا قبر تھا
 کیا جاہن میں اچھی صورت پر کوئی ترانہ
 مرے مرتے بھی سیرِ خنجر کا دم بھر رہا
 اپنا پہلو کسے باغالی فراق یار میں
 میں سراپا آرزو وہ سرِ حسنِ جمال
 سو آہوں کے کیا اندھیرے درگ بھی
 دل سیرِ اسید و فاقہ وہ بھی جاتی رہا

سپرِ بہن معلوم یہ کیوں ہو گیا کیا ہو گیا
 پیار کی سیدی ہی نظر سے یار چھا ہو گیا
 از پے ویدار نورِ آنکھوں میں پیدا ہو گیا
 حسنِ جانان خود حجابِ چشمِ موسا ہو گیا
 رنگِ عارض ساناؤ لاہو کر کنسیا ہو گیا
 چاہ کنعانِ فرقت یوسف اندھا ہو گیا
 ہم نشتر سے گو نہیں خون پیدا ہو گیا
 رازِ الفت کہل گیا شب میں سو ہو گیا
 تم کو میرا حال سنکر کیوں اچھا ہو گیا
 شکر ہے وعدہ ہمارا آج پورا ہو گیا
 وہ سید ہر کسبگھر ہی یارِ درو پیدا ہو گیا
 جوڑا چھا لگیا یہ ساتھ اچھا ہو گیا
 جب کہ روشن چراغ گورِ شہدا ہو گیا
 کس کو ہم اپنا کہیں یہ بھی آؤں گا ہو گیا

ہاں مریض جان لب نظر تو آخر عیسیٰ نفس :
 ہٹو کرین کہا میں تیرے کوچہ میں اچھا ہو گیا

سنا کیا آپ نے کہا کیا :
 بتائے مدعی کو مدعا کیا :
 تہین تم ہو بر کیا اور ہلا کیا
 ہمارے حال کا اچھا برا کیا
 ابھی آراں میں باقی دلیں کیا کیا
 سیر اکہنا تہا را پوچہ کیا :
 اوسے پردہ میں کہہ گی کیا
 ہوا خنجر گلے بل کر جدا کیا
 قصا پر قہر ڈالے گی ادا کیا
 اور لگا طائر رنگ جنا کیا
 میرے زخم کا موتہ ہر دیا کیا
 تیرے خنجر سے کشتی ہے ہوا کیا
 سنو گے تم ہمارا جبر کیا

وفا کے ذکر پر غدر جفا کیا :
 زبان سطلب سے ہو کر آسنا کیا
 دُوی جب ٹنگی تو پیر ہا کیا
 برے حالوں سے ہم اچھڑیں عشق
 ذرا تاخیر اے صبح شب وصل
 جو حال دل ہے چہرہ سر عیان ہے
 شرارت بر حجابی پر ہے مائل
 پڑا یان تفرقہ سراورتن میں
 ہمیں مکر کیا ہے جان کی نہا ہے
 لکیریں بات کی ہیں دامن اس کو
 نمک پاشون نے رشوق کی بدست
 نہایت اسکی تیزی سے خجل ہے
 ابھی ہاتون سے دل کو تہا لو گے

ذرا موسیٰ اکبر و موہنین آمین
 دیکھائے دیکھے تاثیر ہم کو
 لب جان بخش کے مار ہو کر دین
 دو عالم آئینہ خانہ ہے اوس کا
 تجاہل دیکھے انجان بن کر
 سریرہ پر فردا چل کر تو دیکھو
 مین سمجھا جس کے تم پوچھتے ہو

کچھ آسان ہے کسی کا دیکھنا کیا
 دیکھنا عاجزی کیا التجا کیا
 تیرے کشتون کو دم دگی قضا کیا
 فقط ایک مین ہوں تیرا آشنا کیا
 وفا کے ذکر پر پورے وفا کیا
 قیامت ڈرا رہے ہیں نقش کیا
 حسین ہسانہ ہو گا دوسرا کیا

۲۶

توحید تم اگر چکے ہو ناظر
 تو فرماؤ کہ نیندہ کیا خدا کیا

۳۳

لگیا مجھ کو خدا جان کر کہا نڈل میرا
 سو گیا پاؤں دم قطع مرا دل میرا
 حوصلہ دیکھ لیا خجہ قاتل میرا
 بات قہر سے ہر اک کج گزرا جانی ہے
 سستے سستے جو ستم عشق مین جی چھو گیا
 اوس آسان تہا ترک تعلق ہونا

نقش پاگم ہے سدا وہ منزل میرا
 راستہ کاٹ گیا جادہ منزل میرا
 تیرے اک وار مین بات بڑا دل میرا
 کام آسان سے آسان ہے مشکل میرا
 نام شہر ہو رہا عاشق بدیل میرا
 آخرش چوٹ ہوا دعویٰ باطل میرا

سحر افشاند کہیں لاش او بہار سیری
 کتہہ بن اس میں یاد ہمارے ایم
 تم میرا قصہ عشق اوس کو سننا تو سہی
 طرہ سوزش ہو کہ اکٹھو کو جلا یا
 خار اہی سے نہ کٹے یہ کوئی بات نہیں
 میں دن دریا ہو میرے پاؤں پہاڑ میرا
 آندہ بیان ساتھ کہ تندرہ پائیز آئین
 خود فراموشی میں ہوں ہوسودا ہوں
 پانور کہتا نہیں ہر چہ روزِ زلزلہ سے
 خال پاس مجھے خوشبو کو دفالتی ہے
 آئینہ دیکھ لو گرد و غبار کی تائی ہے
 رنج و غم شگے لڑیکے ہم ہو گئی صلح
 وہ ہو گئے سے بار پڑے مجھے شرم آئی
 اُون سے بتائی فقرت کی شکایت کیسی
 دل پہ عاشق وہ نگاہیں ہیں گلوں ل

فاش پردہ کرے دامن ساحل میرا
 واپس اس عکس پہ دتیر میں مجھوں ل میرا
 بات پیر کیا ہے جو دشمن ہو قائل میرا
 خون دل جب کسی نسوین کا مل میرا
 آئینہ بن کے حجاب لب ساحل میرا
 منہج رفتار تو افتادگی ساحل میرا
 خاک میں جب کوئی آریاں گیا۔ مل میرا
 جی میں ہیں ہوں کہیلو میں نہیں مل میرا
 کیا تصویر ہے پانچہ سلاسل میرا
 لطف پاس تو ملا اوسے نہیں مل میرا
 یہ مقابل ہے تمہارا کہ مقابل میرا
 مجھ کو تم اور مبارک ہو تمہیں مل میرا
 سنہ را اذ کو دکھانے کو نہ قابل میرا
 سچ ہے پہلو ہی میرا درد میرا دل میرا
 وہ جو تیار و در پیر تو او ہر دل میرا

سخت جانی تیرے بس کی ہی کہتی ہے
 جو کہ جو بنا دے نہ اوس سے کہہ سکتی
 سب سے بیکار ہوں قاتل دیکھائیے میں کو
 غصہ غم سوہرا نہ ہر گاہ کہی
 ایک کا دیو کے شش و پنج سو آواز ہوا
 اوہ گہر میں نگہ شوق سے غفلت کجا
 یار کو مجھ سے جو نفرت تو نفرت ہی ہے
 حیا فرما کہ قیامت کروں میں انکار
 ہو براضع کا یار کہ رہ الفت میں
 کوئی غچہ جو چپکسا ہو مدد آتی ہے
 سہل و دشوار فقط خاک جانی میری

اب تو قبضہ سو فتنہ پہ قاتل میرا
 مجھ کو ڈر ہے کہیں الزام نہ لوں میرا
 ہم کو پیکر تیرے کشتو تن میں ہوشاں میرا
 دل ہر اتر ابل ہو جس کسے سائل میرا
 شرک سمجھو جو تصور ہی شہول میرا
 بات پہونچا ہے سر پر وہ محل میرا
 کس کو سمجھاؤں سمجھا ہی نہیں ل میرا
 اور وہ بت میری خالق مہی سائل میرا
 پیشہ و مجھ سے ہے سایہ کنی منزل میرا
 سب سے فرما دے شوق غدا دل میرا
 کوئی راہ آسان ہے نہ مشکل میرا

نقش نایاب ہے تخیل سخن میں ناظر

۲۷

اسکی یہ وجہ کہ استاد ہو کا دل میرا

۲۷

عدم کو لوٹ کر ہستی سے شہر سارا آیا
 حبیب اس مکان میں خیال غور پر آیا

میں نے گناہ کیا تھا گناہ نگار آیا -
 نخل کے دل سے طبیعت میں انکسار آیا

جو پاس سے پسر بحال زار آیا
 ہر اکوارے پہ پو پٹا پٹ کر لے
 ہم اپنی حشر میں خاک میں ملا دیں گے
 وہ مجھ پہ آج بکھار چکے ہیں
 زبان بند ہوئی دل کی رگہیں دہلین
 ہمیں تو اتنی ہی عزت ہے حشر میں
 بتوں کے ظلم کی پیش کہیں نہیں مانتی
 شب وصال جیسا سوچا لیا سو نہ ہو
 میں اور شکوہ جو رستم دروغ دروغ
 وہاں سر ہکا مالِ اضطراب گئی
 ذرا سی پکے یہ پکا کہ منکد سے شیخ
 وہ دن بھی کیا ہے کہ کھٹا تیار ہو
 خموش رہ کے رون لگا شکوہ میں
 کہان ہوا اوسرا طہار سے قیامت کا
 سنگ جو شن جوانی کی اوس کو کافی تھی

میں تجھ تک آپ نہ آیا میرا غبار آیا
 وہاں زخم کو ششیر پہ پہنچا آیا
 ذرا ہی آپ کے دل میں اگر غبار آیا
 میرا طرف سے خدا کا کون اوسا آیا
 قصا کے ساتھ میرا پس از وار آیا
 کوئی کہو تو ہمارا گناہ گار آیا
 خدا کے گھر میں ہی سو مرتبہ کیا آیا
 نگہ سے مار گئے وہ کہ اس کو پیار آیا
 تمہیں خدا کی قسم تم کو اعتبار آیا
 سکون دل کو ہوا جان کو قرار آیا
 ہزار بار گیا اور ہزار بار آیا
 اگر ایک بار وہ آشوب فرما گیا آیا
 زبان دل کو خریدار سے میں مارا آیا
 میں کاش سو نہ ہوتا کہ مجھ کو مارا آیا
 اوپر کے دل شیر جو بن کیوں ہمارا آیا

گلہ ہویا کی شوخی کا کیا کہ نہ لزل
 کتاب تو نے اُوٹھائی تو میری خوش اور
 نہا جیلا بلکہ جنوں میں آئینہ
 برآ ہوا شکستِ ابرو دل لیل کو صدرا
 ہمیں نصیب ہو صبرِ حیر کے اگر کان
 کیسی ہو کر یوں کہانے کو میری بالین پر
 تباہی منجھ کر رہ انکسارِ غیر سے
 مجھے حیا نے تو کمین ناز و غرور و قار
 عہد کا عہد ترحم میں فرد و را تھا

ہمارے حصہ میں دل پہنچی بے قرار آیا
 غش آیا تیسرے جلو کو کار پرہ دار آیا
 ہر ایک دشت کے موہنے دیکھنے کو خارا آیا
 درِ قریب سو بار اوسے پکار آیا
 تہارے قبضہ قدرت میں اختیار آیا
 رہے نصیب کہ سنگِ سرفراز آیا
 کیسے زیرِ قدم جب کوئی مزار آیا
 بڑے غور سے دل میں خیال بار آیا
 جی اوس نے میان لی تیغ اپنا دل آیا

ہوئی نہ دردِ میری سے نجاتِ میری ناظر

۲۱

غزل کا وہ بیان تو مجھ کو ہزار بار آیا

۲۸

اگرچہ دم پہ نئی صبط اختیار کیا
 تہ پرتھکے بسر روزِ ہجر پار کیا
 پہلا کیا کہ ہم مجمعِ ہزار کیا
 سر کو سینے سے دل لٹکے پیار کیا

کہنی شکوہ بیدار روزگار کیا
 سحر سے شام کے وعدہ کا انتظار کیا
 صبا نے گل جو چراغِ سرفراز کیا
 جگر نے چوم لیا موہنے کیلے ناک کا

کوئی ہے وعدہ میں وعدہ تبار عہد
یہ شوخی دل منظر سے شکستہ اذکو

ہم ایک وعدہ چھتے بین اور فکر ہے یہ
ز اوکس کے ہند کی کوئی حد نہ انتہا جزا

میری نظر میں تیرا شکل ہے بیرون نقشہ
بین کچھ گورین غفلت کی نذر توتا ہوا

یہ سرکشی کی سزا ہے کہ پاؤں وحشت
ہم نے خطا سے لکھا ہم نے خطا کا

ہو امین خاک تو وہ نقشہ گریہ چلا
نہ دلوں نے نہ انگلیں نہ وہ بہار سب

زمین کو کر منم میں ہوا جو سرسبز
تیری زبان چار بجی فخر کیوں کر

شب سال تر گنت کا عذیبی ہو
بلا میں پھانس دیا عشق قدو گسیونے

سبچہ کے وعدہ خطا اذکو لطف بہار

بہی وفا کیا اور نہ ہر بار کیا
کہ ہم نے کیوں اسے آشوب دھو کر کیا

وہ زندگی کا عبت اپنی اعتبار کیا
ستم جو ہم نے کرنا تھا لاکھ بار کیا

یہ کس کی یاد ہے چوٹا لکھو بقیہ کیا
رہا لکھ و قفس سنانِ خار کیا

ہم نے آمد قاصد کا انتظار کیا
حد کو مرکزِ انعامتِ روزگار کیا

سیکے حسن پہ جو کچھ کہتا تھا سار کیا
رقیون نے مجھے عرشِ اقدار کیا

وہ سیر کام نے ماہِ صل یا فتح کیا
نہ ہم نے بات لگایا نہ تجھ کو سار کیا

دل خیزین کو خیر اور گیرہ دار کیا
وہ لذتیں تھیں جیسی تک کہ اعتبار کیا

مین پند ویدہ حسرت گزین نام ہون کہ تم کو غیر کی نظر و بین شرمسار کیا

غضب کہ دلور روز حسابے ناظر

۲۹

گناہ گارثون کا مجھے شمار کیا

X ۱۱

دنیا ہی سے گلشن ہو انوکھا میرید کیا
ہر شے میں نظر اتا ہی جلوہ میرید کیا
بیایا ہے اس خوب بھکانا میرید کیا
کو نین سے اوترانہو نقشا میرید کیا
آنکھیں جو میری کہیں گی جلوہ میرید کیا
دلدار کی تصویر سے نقشا میرید کیا
حیرت میں سے آئینہ سراپا میرید کیا
سو جون پہ رنگا یونہی دریا میرید کیا
دم بہرتی ہر آب برق تجلا میرید کیا

بواس میں ہر داغ ہو کینا میرید کیا
سکوس سے آئینہ کچھ الیا میرید کیا
آباد اسی میں تیرا درد محبت
ہر گز یہ نظر تیرے سے ہو نہ چرہ بیکا
کہلجائیگا خود میں عرف نفسہ ان پر
ایہ بودا دوسری ہو نو داسکی فنا ہے
جس روز سے دیکھا ہے تیرا روم مصفا
کپل ہستی تو ہوم کاوٹے تو بلا سے
را اس رتبہ کو پہنچا تیرے عشق میں جل کر

بیگانہ دشتی شاہد یزنگ سے ناظر

۳۰

یہ دیم میر دل کا ہے دہو کا میرید کیا

X ۱۲

بھار داغ رنگا شفا نہ دیکھتے جانا

پسے میرین بابا تو جانا دیکھتے جانا

ہماری جان کا احیان بنا دیتے جانا
 خاتمہ کامر وادھیا اوٹھانا دیکھتے جانا
 یہ جو خانہ چلتے ہوئے لیکن جعفر و اخلا
 گنواخی رسیست کج رنگی الفت میں ہو کر
 ملک و ملک انوث کر جو بن ہی پنیاز گھسے
 سر رہ خاک خون پر یہ سکرو ہمال پریر
 صنم خانہ میں ہو کر واعظ جانا سو گریہ
 کیسی جان کو جاتے ہو جو دیکھا ہنس نے
 لگتا ہے دل و سر پر چپاں ال کر رہا
 براگتہ لاکھی گور غریبان میں
 ہمارے ہوش اگر تباہی وقت کہو دیتی
 نکستہ شہین نظر گردل رخنو نہر
 مغل ہمارے درد کی آزمائش ہے
 مجھے ہو گا ہر شے کا جھنجھٹا حشر
 بنائیں آدم آئینہ افراط حیرت

یہہ خنجر سنا پیر پیر انا دیکھتے جانا
 ستر یون کا لحد کھا لڈ ورا دیر
 ہمارا ہی ذرا پنیایا دیکھتے جانا
 نہ جانا ہم نے نیرنگ آہ دیکھتے
 عنادل کا ہوش عاشقانہ دیکھتے
 تہہ اس ہی ناوک گنا دیکھتے جانا
 خدائی کا ہرمان ہی خانہ دیکھتے
 ہار سانس کا انا دیکھتے جانا
 قدم انداز سو اوٹھا دیکھتے
 لحد پر شمع کے آگ دیکھتے
 تہہ راجہ طرح دیکھا تہا انا دیکھتے
 تو قاتل پر یہ کیوں دیکھتے
 چلے اوٹھ کر کہاں کیونہ جانا دیکھتے
 تم اپنا آپ ہی پر دیکھتے
 لو اب تم جیسا ہی دیکھتے

دم آخرتہ اکہین بندہ بونے پائیں اناظر
تم اوکھالاش پر تانا آنا دیکھتے جانا

۳۱ رادیف کا مے موحیدہ ۷

ملتی نہیں ہے کیوں نگہ یار کیا سبب
ہر جو کچھ ہوئی ہو اپنے وہ اقرار کیا سبب
پوشیدہ کیوں ہے راز کمر اسکی وہ نہ کیا
جگہ اسیر احکا نیکو قتل میں کس لئے
پہنان ہے انکھہ سو کردہ چہ کیا
ہر جان بلب مر فیض تیر حشمت شکے

کیوں پھر گئی ہے مجھے تم کا کیا سبب
بھروسہ فاسد اب جو ہو شیر کیا سبب
ناگفتنی وہ کچھ ہیں اسرار کیا سبب
چلتی نہیں ہے آپ کی ٹوکریا سبب
غائب نظر سوزی ہیں یار کیا سبب
کہلاتے نہیں ہیں بعل شکر یار کیا سبب

ناظر جو انکھہ وصل کی شب کہوتے نہیں
کیوں خواب میں ہے طالع بیدار کیا سبب

کچھ غم نہیں کیا جو میرا آشیان خراب
لاکھوں میں تیرے دوزین جان خراب
قاتل ہمار خون کی تاثیر گرم سے
غیر آئیں گے راہ پسین کے گالیان

کچھین خدا کر سونہ تیرا خانان خراب
ای صبح کنبہ دروہ تیرا خانان خراب
شمشیر موزہ جائے دم امتحان خراب
فرامی حضور اپنی زبان خراب

ہو ان تبوں کو ظلم سے نجات دے
 ہستاہین بیان ہی دلِ خانانِ خرا
 آتے ہیں تیرے ہو گئے ہو
 ہو جا کا راج تیرا باغبانِ خرا
 کرتے ہیں تجھ کو خیر بندہ جو ان خرا
 مٹی کر لگی گردشِ چشمِ تیرا خرا

معلوم ہو گیا یہ مرضی خدا کی ہے
 دشت میں ایدام کا باغِ اودنِ شے
 ہو گا کوئی سبز قدم تجھ سے ان خرا
 ہر گل کی بوکت فصلِ بھاری
 بسیرانِ پیرسا گونہ گونہ کی
 مرکزِ ہیجرات کی امید بیان کسے

ماظر میرے کلام کی کیونکر وہ داد دین
 حُساد کے میں رشکِ پیرِ دینِ بانِ خرا

مکمل ہفت بجائے قاری

پھر دکھایا تشنِ دلِ شرابِ سراپ
 اوڑ گئے کیوں سیرِ مریخی خرابِ سراپ
 لے اُڑی صبح کی فریادِ شرابِ سراپ
 پناؤ کہہ دو کہنے زخمِ جگرِ سراپ
 دیکھو زرد و سبز ہی پھر لگا سراپ
 شب کو اٹھ اٹھ کے میرا دردِ سراپ

آنے جانے لگے پھر پھر کیا سراپ
 کبھی تیرے پروردگارِ سراپ
 ان سخی گھر گھر کانِ رسِ سراپ
 لطف ہو عرصہ عشرین کہ پیشِ سراپ
 آخرت گردشِ سطر کی کہلی گینیت
 حسرتِ مردہ کی لہریں بہت کچھ سراپ

ترغ میں پھر گسین انکھیں تو وہ بولے ناظر
 آج کیون ٹیر ہی ہے صاحب کی نظر آپ پر

۳۴   کریمیت کا مکمل منقو خط   ۱۳

و کیسی فرقت نہ فیر حشر کہا دہاتی ہر رات
 پیشی آسپاسا کروش ایام ہجر
 الامان فلغ دل بریان کی سوش الامان
 کیون ہے بیدار دیدہ بیدار حشر کہا سے
 کہ خیال خواب بھی آتا ہے ہجر یار میں
 خوف نہ چہرہ ہارزد اوقاب حشر کا
 نقش ہر کس حشر سمان کی یاد بل کفن
 خواب نہ کر کھپ کر چشم تعافل میں تیرے
 آہ کے جو کون اور جانی تل بر خشتک
 اشکاب میں تیرے لیل بھلا امتی تو جو
 بیسی پریم کریم اکسان بکسان
 اجکل و بھین میں ہے شانہ دل چاک کا

شام سواک شورش عالم میں لقی ہر رات
 مونگ چہا تی پر سیر ولتی حشر جاتی ہر رات
 عارض کلنگ کی مانند تبتاتی ہر رات
 نیند نہ کر کیون سیر انکھوں کو دہاتی ہر رات
 کنکری کی طرح انکھوں میں کنک جاتی ہر رات
 مینے جب جلکر کہا وقت کی وہ اتی ہر رات
 چادر ظلمت بھلو کر کیون لاتی ہر رات
 کس قدر کس کی خوگر نیند کی اتی ہر رات
 سینہ زوری دل لان پتاتی ہر رات
 اب شبنم سگلو کو روز نہ ہلاتی ہر رات
 جس کا کھانا ہر چہ وہ کی لکھی ہر رات
 اسے اختر زلفیں اپنی سلجھاتی ہر رات

اسپہ کھوت ہر ناظر اشک شبنم کا اثر
وہو پ میں کس فرق کسل نیا پہلاقی ہے رات ۱۱

دے جو چادر سو زیا دہ پالو پہلاقی ہے رات
آوازِ محسوس ہر روز پہلاقی ہے رات
یکہنے سے دیدہ انجم کر نظر لاتی ہے رات
اب سواد و دیدہ حیران نبی جماتی ہے رات
میر شوق سے چپکے ملتوی ہون کا افسانہ
صبح کو دامنِ گنجائش ہے رات
دخل کیا گیسے کا ہاتھوں میں ہے رات
دال لیں جب خیمہ بغیر دروازہ ہے رات
جب یہ جلتی ہیں بمان کس طرح شہلاک ہے رات
جس سے دوب کر شکل محروا گنہالی ہے رات
ایک پل میں ان سے آدھی دلیجا ہے رات
قصر ہے یہی میری ناکھ کھتا ہے رات
جب کہی ملو چکے میرے حاکماتی ہے رات

داسنِ محشر فی فترتین خبر لاتی ہے رات
یہ سارے گنہ گج نالوں کے پکراتی ہے رات
بیسے خود آریاں عہد وصال باری کی
آپ حسن حیرت افسانہ خود آریاں بقی
یوں لگا کر کہا ہر جم ظلمت نصیحت ہے رات
نور و حشر ہے ہیرا جاک بیریان دیکر
جب عاکر ناموں کو تاہی کی میں نصیب
طرف میں نیز گمان حسن حال ایر کی
خوش نصیبی سے بنی شمع اپنی اتھوان
تیرگی سیرتِ بختی کی دیکھا چاہے
یان پھر کر ایک کتا ہے برابر سال کے
بتکلیان انفسہ بروین میں سیدہ سپہ
میری و آتشین کی خاکِ چکار

آمد و اسحاق با بوز مشر المدو
اسکب ہوتا آب شک شہم کا اثر

پہر دہند کا ہو پلا وقت کی پہر کی را
دو پہرین کسور کل اپنا پہلائی را

۳۶

ہے میرا خلست کدہ ناظر وہ صنعت کا مقام
آکے این کچھ اور بھی سانچہ میں دلجائی را

۱۳

شبِ بچہ ہے شامِ مصیبت
دراستہ یارِ علی اس چمن میں
بیتری نظر بک کاغت نے گرا کر
شبِ عشرت ہوا کدو ن اٹھا کہہ
کیا سنت کش راحت نہ مجھ کو
لگایا ساقی کم ظرف سہول
میرے بخت سید کا چہرہ کر ساتہ
شبِ وصلوں سے کیا شکوہ کریں ہم
لے وہ آکے ہم سے بوجہ گئی صلح
روان ہوگا عدم کو طائر روح
پزشان گوئی قاصد نے مجھ کو

خدا لائے نہ ایامِ مصیبت
بچاے ہر روشِ دامِ مصیبت
چراغِ ایامِ لبِ بامِ مصیبت
مصیبت بہر ایامِ مصیبت
خراکِ الد ایامِ مصیبت
پیا اس دور میں جامِ مصیبت
کہ ہر جاتی ہوا سے شامِ مصیبت
نہ بوجہ یاد ہی نامِ مصیبت
بڑا سیو عدد و کامِ مصیبت
ترپ کر تو رکرو دامِ مصیبت
سنایا آکے پنیامِ مصیبت

اسیہ ان قفس کے بند ہیں دم

گلاب ہر دم و ام مصیبت

تیری وقت میں ناظر احوست دوست
ہوا ہے عاشق شام مصیبت

۳۷ سرِ کفِ تارے کے ہندی

جور اُون کا جفا اُون کی نہ یہ جو نہ وہ جو
میں رہی وفا اپنی نہ یہ را نہ وہ را
مارے جو پیچھے جی چاہے جلائے
پہان بھی ستم کرتے ہیں عشاق پیوست
کتابوں جو شوقی ہر غضب بگون
بشک کھیں اکیس کھیں کج بصر ہے
نار اُون کا ادا اُون کی نہ یہ جو نہ وہ جو
قتل اُون کا جفا اُون کی نہ یہ جو نہ وہ جو
اکدم میں ادا اُون کی نہ یہ جو نہ وہ جو
ظاہر ہے وفا اُون کی نہ یہ جو نہ وہ جو
کشتی ادا اُون کی نہ یہ جو نہ وہ جو
خاک کف پا اُون کی نہ یہ جو نہ وہ جو

بے شبہ جو وہ سبزہ خط خضر ہے ناظر
کاکل سے بلا اُون کی نہ یہ جو نہ وہ جو

۳۸ سرِ کفِ تارے کے مثل تارے

خدا ہے مجھ سے بہت گلا دار کیا باعث
ہنیں لی جو کس سے تو سرگون کیوں

پہل گئی ہے نسیم بہار کیا باعث
تایا اسے نگہ شرم سا کیا باعث

<p>کلام غیر گو حکیم خدا سمجھتے ہو شب وصال وہی کرتے اضطراب بیون دیان زخم میقتل میں شور کرتے بھین</p>	<p>بہنیں ہے تم کو سیرا احتیاج کیا باعث کہ سیرا دیوان دل بقیار کیا باعث کہ تیج تازے اوچھریں کر کیا باعث</p>
<p>ہزار انگہوں نے کار و کشت و شوتاظر ہو نہ صبا دل داغ دایا باعث</p>	
<p>۳۹</p>	<p>۴۰</p>
<p>اے ناوک شرہ کرہین دونو شکار آج وحدہ پہ آئی کہ نہ آنے وہ یار آج داسن اپے تیرے شبیر کاشی شہسوار آج کل کر وفا عہد کا اقرار کس سے کون عشر میں داؤ خواہ بیدا دیار کا رفعت پسندنا خون کی سرزش ہو گئی</p>	<p>دل مضطرب ہر اور بکر بقیار آج کچھ انتیار گل ہونے کچھ اختیار آج باتیں ہوا سو کر تہے اپنا غبار آج مجبور ہوں کہ اوس بہن اختیار آج لایا ہے سوا گل پناہ دل اختیار آج پہونچا جنوں میں فرق کر سوار آج</p>
<p>۴۰</p>	<p>۱۱</p>
<p>نانا کہ عشق دوسے اور دولا علاج</p>	<p>اس کا کوئی علاج نہیں اسکا کیا علاج</p>

جب مجھ پر لعین غم کا زہن سی ہوا علاج
 صد حیف وصل سے بھی نہ پورا ہوا علاج
 مجھ سے مرلین محو محبت کو واسطے
 پاشو یہ پوٹ پوٹ پہنچ کر تے میں آئے
 میرے مرض کو کاتم کو سونے بہا گستا
 نتخبین میرے نام سے اس کا اثر گیا
 پرتی ہر آہ آہ سے کل اس مرلین کو
 ہو گئے وصل سے بھی جدا و افراق کا
 پہوڑا سر آستان شمع پر خون میں

پہرین یہ کس مرض کے طیب و دوا علاج
 وقت و دوا عیار ہوا درد لا علاج
 بیکار ہے دعا و دوا اس کا کیا علاج
 وحشت میں تپ تپتی ہوئی دوا علاج
 پتر ہر جہر ہر جہر جا بجا علاج
 اب چاہتی ہر ان پر مرض کا دوا علاج
 خاموشیاں نہیں دل بیمار کا علاج
 بگڑا ہوا مرلین ہے چہ دوا ہوا علاج
 اس درد سر کا اس کو کچھ دوا علاج

ناظر مرلین مشتق سیحائی دھر مہون
 حق میں میرے طیب کا ہر نکہبا علاج

۴۱

کل جائے محو کتب بیت شب قمر آج
 وہ سحر نہ چوں میں تیری شب گرا آج
 ہے کل سرفروزانِ دل نے مگر آج
 یہ وصل ہوا مگر ہم فرط خوشی سے

سنتا ہوں میں دوا قیامت کی خبر آج
 دل تہام بیا جبہ پڑی ایک نظر آج
 بیتاب کمر و تپا ہے یہ درد بگر آج
 قاعد کو سنانی ہر تپ ہی کل کی خبر آج

<p>پس آؤ کو نہ وعدوں کا نہ یان تو قین تاشیر صدائے شکر الہی کہ وہ ہنگام شب آئے انہ نگہبان سے تسارع دل و جان کا</p>	<p>بوسہ تقرر آؤ دیر کل آؤ ہر آج ماگتی تھی دما ہم سے بھی دست سحر آج بے طور کین گاہ میں آؤ ز نظر آج</p>
	<p>ہم کل کے عوصن اوس کو بلائے یہی ناظر رونا تو یہی ہے ہنیں نالونہیں اثر آج</p>
	<p>رحیف جیم فارسی</p>
<p>خوگر تو نہیں سوچے کاسچ ہر گرج دینا تیری اک سمت ہر چیز تیری اک سمت دل دینا آؤ کوہ الم سر پہ آؤ ہانا تیرے کچھ کر سب جگہ شہباز اہل نے تس طرح تو اوڑھا جی گاؤں کا اوس پر شک ہر ملک</p>	<p>بے سوچ ہو کر دیکھ کوئی کام نہ سوچ کیا شہر و حیران آؤ کوہ الم سر پہ آؤ ہانا کچھ ہی ہے تجھ میں تو خستہ جگر سوچ معلوم نہیں ہے کہاں فلک کے ہر سوچ انسان آؤ شخص تیرے بال پر سوچ</p>
	<p>یاد رہے نا کو وعدہ دینے میں ناظر اوس شمع نکال ب تو ہی کوئی رنگ نہ سوچ</p>
	<p>رحیف حالی حطی</p>
<p>ہر انوکھی نوکر عہد و پائی کی طرح</p>	<p>ہر انہیں کی طرح کرتے ہیں انہیں کی طرح</p>

کیونکہ وہ غریب دل و آفتاب کی طرح
 ان پرستش میں پوچھنے یہ دل کو آبلے
 دید کر قابلِ برداشت میں ہار اپنی و
 بات میں کچھ بات ہر اس کی توجہ تو نہیں دل
 دل میں اتنی جالتو دی شرت کو آفتاب الم
 آندہ کو خاک میں ملتے ہی رونق اور گئی
 پانچ پانچ کی پھیری جیسے جھوق گلو
 دل میں پوچھ کر گیا کس کے حذر سنا کا
 زندگی و گورم مگر کاٹن اپنی سیت
 کیا ہوئی آبادیاں اسکی و رونق کیا ہو
 وہ تمام حیرت افزا ہر بار کو ہر دست
 جیسا بخت اگر کہنیا تو ان کو گلشن
 دل کی وہ پرواز سے کہتا ہوں
 دس میں اُن جو کھلا جھوٹا پوایا

ہم نے آواز نہ اٹھی تھکی افسوس

تشکل یا رنج نفع البیسی ہر اور باکمی طرح
 نوک کی لہر چار سحر الا کہہ ترکان کی طرح
 وضع داس کی نالی ہر گریبا کی طرح
 عہد و پیمان کی طرح ہوں عہد و پیمان کی طرح
 چارون یہ بھی یہاں بجا ہوا کی طرح
 دلچسپت چاہ گئی گور غریبا کی طرح
 اہل پوشش کیا رہیں آزاد مران کی طرح
 آج توڑش میں کلفت یاس حرا کی طرح
 تم جو دم بہر کو چلے آیا کرو چاہ کی طرح
 دلین کوین و حشت بستی ہر بیا کی طرح
 این ہر سکتے میں ہر تصویر بجا کی طرح
 جزوقن ہو جا گا ہر تیر پیمان کی طرح
 آدیت سر ہر کرتے میں انسا کی طرح
 حشرین نکلیں دل بیتا سر جا کی طرح

ایک دان کو نہ کہا دین را کی طرح

کہی تھی شک کہ جسم خاک سا میں روح
 ہوا ہوتی نہیں گل گہل کو دستا میں روح
 پتا تو دیتا کچھ اور لفظ مروتی
 کہتا کو دیکھہ چشم خور سے غافل
 چمن کی سیر کو عطر بہار گل چلو
 کہاں گویا تراباں کہاں وہ خاک کا ڈھیر
 بوسکہ یاد الہی میں نغمہ سپیرا

پر اب تو پوچھو گی اگل اس غبار میں روح
 میری بچہ گئی مجھ سے فراق بایں روح
 ہے امر ز سیر کے کہنے کو جسم ز امین روح
 خدا کی شان کہ اپنی ہر شمع بایں روح
 جو پہنکنا ہوتی ہو سم بہار میں روح
 بڑ کو چوڑ کے بس چنگے فرار میں روح
 ہے مرغ قدس ہمارا دل گامین روح

شہ کوہ اس سر ہے خالی نہ گاہ امرا نظر
 کہ بکھرنگی میں ہے جان مارا میں روح

درخشاں خفا میں ہے مجھ

عبث ہی بار سر سے اسی ہر شاخ
 نخال حسن کی ہر پانکین شاخ
 نکالیں شاخ میں گل سیر شاخ
 بنیں درخان کی یہ سسیم شاخ
 نہ ہو سر پہ جو تیرا نہ ہو شاخ

بنیں تن پر تیرے سایہ فگار شاخ
 نکالیں اس میں کیا ال شاخ
 جامین باغ الفت میں زنگ
 سیر کون سو جو تر ہوں ست رنگین
 نہ باز ہے مرغ دشت آشیانہ

ہزاروں برو قاتل نے مارے
اڈر اے سبز خوابیدہ کا خواب
پیلل و س کا جو تو زلفوں میں دالے

پڑی لاکھوں پیشکش شاخ
جو سیکھے سرو قد تیرا چن شاخ
بکائے سنبھل ترین سمن شاخ

گامستان میرا دیوان ناظر
مضامین گل شجر معنی سخن شاخ

ردیف دال مہملہ

قفس میں لہو کینچن میں بکتہ جان صبا
قرب مرگ میں فرغانہ میان صبا
سیریا سیرت فراق کیا نہ کچھ کرتے
قفس کو یکے ذرا تو بھی سیر گلشن کر
نہ سیر کیا تہ کہیں لہ کہا میواس کا
فراق گل نے کیا ہر پہ زار و کاہیدہ
پروں کو باہر کا دم ضرور تو ہوتا
اڈر اے خوب مز پیشتر اسیر سے
جان عالم اسباور نہ امیر گل چین

تو مثل کاہل اپن یہ تیلیان صبا
قفس کی کہو لہ لہ کہ کیا صبا
خوشیوں میں غنچے میں زبان صبا
کہ جوم جوم کو اڈھی ہر تلیان صبا
کہ مرغ روح دم بہر کاہان صبا
کہ چشم دام کی نظروں ہون صبا
بتک کے جو میں کہوتا زبان صبا
انگاہ دل مضطر کی وہاں صبا
یہ غنچہ کیا گل کہاں کہاں صبا

ہر خس و خاشاک کی ہی ہر
 نہ کہنے باہرین کہیں کہیں گنگش
 رہیں اسیر نفس فصل گاہیں و اعز نصیب
 زبان نیکوہ جو لاؤ نہیں پرکرتے کا
 جہان جو ہم عبادت تھا اب ہر سناٹا
 وہ غیبی ہوں مر جاؤ گتاؤ لاجن
 کیا بوج جو وعدہ نہ اس سے بدلو گنا
 کہیں گراؤ نہ یہ شاخ آشیان پر رقی
 کہی رہائی کا اور رعبہ کہی انکار
 خطر ہے تیرا انداز صید گیری پر

جہاں کہ دیکھہ فراشلخ آشیان صیاد
 بتاؤں کیا کہ کہاں پر تھا آشیان صیاد
 ہزار زفر نہ پیرا بوستان صیاد
 تو کاٹے ابھی مقرر اس سے زبان صیاد
 خزان کو دہریں ویران بوٹا صیاد
 بسائیں گے میر و صحوں آشیان صیاد
 میری زبان نہیں اتیری زبان صیاد
 میرے روج جلتا ہے آسمان صیاد
 مرا جیسی بدلتی رہے زبان صیاد
 پھر نہ جا کر کوئی مرغ بوستان صیاد

۴۷

چمن میں ستا ہو بیل کی کون اسے ناظر

۹

کہ ہم زبان میں ہم یاں پہ باغیان صیاد

غیر لطف سدا اوس نے کیا میر کعبہ
 رفتہ رفتہ اوس شوخ کا ہو گیا کعبہ
 کر دی باتیں دل عاشق کر نیکی کہا

ظلم کا ڈنک ہر باقی نہ رہا میر کعبہ
 کوئی مجھسا جفا کش نہ رہا میر کعبہ
 نہ رہی گا اب شیریں میں مرا میر کعبہ

دل صد چاک کر شانے سوسوار گاکون
 چکیان شیشو کی بندہ جانیگی رد و تے
 گل کو دیکھائی گلشن میں رنگا نگر
 بین سیر سوگ میں سنبھل کے پریشا گیسو
 گرم بازار میں حشر کا فریاد رہی

نظر آنیگی تیرے رلف با سیر بعد
 جب سو میکہ آنیگی گہا سیر بعد
 سوزا دل بل کی ہوا سیر بعد
 چاک ہو گئی کا گریبان قبا سیر بعد
 چوریاں تک ہوئی ہندو سیر بعد

گہلیا تنوع کی تلخی سے مجھے اسی خاطر
 عشق کا غیر اوشہا میں مزا سیر بعد

۴۸ حریف ڈال ۴

دل میں بخار خانہ چشمان ترین ٹہنڈ
 کافور صبح وصل کا پیرا پڑھی اگر
 گر امین طبع یار کو گرہ سرد مہربان
 پیکتی ہوا گود دم آہ سرد سے
 ریل کے مجھ کو تجھے سال ایشہ وصال
 آغوش میں ہاں لے لیا ہوا خود بخود

لواک ترین گرمی ہوا شاک لاش میں ٹہنڈ
 پڑ جائے سوزش داغ جگر میں ٹہنڈ
 پیدا شہر ہو آب حیات ستر میں ٹہنڈ
 مانند برف گرم ہوا ہر نظر میں ٹہنڈ
 اچھائی آج فرسے اپنی نہر میں ٹہنڈ
 آنکھوں میں نور دلین سرد اور جگر میں ٹہنڈ

اوس کی کلائی پر سر ہو میان حجاب

ناظر مفید مجھ کو ہوا اس دیر میں ٹہنڈ

۷	دریف ذال مجملہ	۴۹
لوگیاں بنا حسنِ بشر کا تعویذ نقشِ آبِ رہا دیدہ تر کا تعویذ نقشِ بازو کا موثر ہے نہ سر کا تعویذ شعبہ دیکھ لیا تیری اثر کا تعویذ بنی ہر نقش قدم راہِ گزر کا تعویذ کسے یہ بازو کے سینہ پہ گزر کا تعویذ	اوس پروردگار بندہ دفعِ نظر کا تعویذ گر یہ نیم شبی ہو رہے عاملِ گرام کہنچاہے دلِ عالم کو تیرے حیرتِ جمال ایک دن قبر پر لایہ وہ قاتل پس مرگ وہ قدمِ رنجہ جو فرما یں تو دل ہوں نشخیر سہ و خورشید کی جوتہ ایک ٹی جاتی ہے	
	وہ سیہ بخت ہوں در کا ہے مجھ کو ناظر خون لکھنے کیلئے مرغِ سحر کا تعویذ	
۱۳	دریف سرائے مہمہ	۵۰
ماہِ مین بکری ضیا آگ میں شعلہ ہو کر پردہ چشم میں در آؤ سویدار ہو کر ظلمتِ بخت فرطِ طول پیدا ہو کر گنگ بلبلی کو کیا باغ میں گویا ہو کر باگِ ناز پر کبھی توسِ کلیسا ہو کر	بلوہ ہر شے میں دکھاتا سوزہ پیدا ہو کر دیکھنے پائین تاغیر تہن جانِ جان جانِ مضطر یہ کیا حیرت کیا کیا اندھیر بول بالا ہو سخن کا تیرے اے غنچہ دہن دل و جان بھر میں دم دیر و دم میں تیرا	

ان کو چھپے دیکر ادا دل نے جو اگر شب غم
 لوگ کی لنگیاں ہو جو وہ سیرہ رخ
 اب کس طبع کی شادی کی کیا غم
 دے تقدیر کیا قدر جو کچر کا تیرے
 لب عجز ناما تیرے ستم ڈالتے ہیں
 کچھ نہ کچھ لہو لنگیاں ہوا خواہ ہو
 باغ عالم بن گلوں کو ہی تنہا ہی

توڑا نگہ ہونے دیا یا سیر کر دیا ہو کر
 چشم عاشق میں کھٹکایا لنگیاں ہو کر
 چھپے ہم کشکش دہر مر دیا ہو کر
 سو گئے پاؤں سیر طالع تھا ہو کر
 قتل کرتے ہیں تبسم سے سچا ہو کر
 آج آنکھ میں جو وہ آگ بگولا ہو کر
 کہ رہیں ہاتھ میں اس شمع گجر ہو کر

۵۱

ہم ہی جائیں گے سو محروا دو کرا میں ناظر
 بہر تن یار کے شتاق تماشا ہو کر

۱۹

سے باکپین کی ادب بریر دیکھ کر
 تیرنگاؤں کا تو وہ بنا سے
 سودا کف میں یو پوانہ بن سیرا
 کیون کر رہے نہ غیض سے تویر کی ہنسی
 نادم او ہر وہ شیخ حرمہ وصال
 اللہ رکھو ش لطف و رحم شب وصال

دم یرنجی ہے یان تیری تمشیر دیکھ کر
 ہون دید باز دیکھے تعذیر دیکھ کر
 مجھوں ہوا ہوں سائے زخیر دیکھ کر
 روز آنکھ کہہ ہوتا ہے وہ تمشیر دیکھ کر
 میں منفعل او ہر خط تقدیر دیکھ کر
 بچہ بچہ گیا وہ مجھے دیکھ کر دیکھ کر

مدت میں دست ہے یہ پانو کے پیر سے
مقتل میں یوں حلال کیا بے چہری مجھ

یانیل میں کھل گئی بن تیری پر پوشیا

تیرے جمال و حسن کو اغیرت مسج

مخل میں حال شمع پہ دل موم ہو گیا

جور و جفا کا لطف ہی مہر و وفا کا ساتھ

روزِ ازل یہ دیدہ ترسی نہ ہو سکا

ہفت آسمان میں پردہ چھا حسن و

کچھ تو سچہ کے طوق ہوا گلے کا ہار

اوس گلیں کان گھاؤ ہو کر بن غیر

ہم و حشونین تاب تحمل ذرا نہیں

میا کیوں ڈرے مجھے چشم شوق کے

خوش ہر خیر خواہی زنجیر دیکھ کر
دمی اوس دست غیرن شیشہ دیکھ کر

وان توجب چھپائی ہی تقصیر دیکھ کر

کاسہ پیرین کو مردم تصویر دیکھ کر

بھراؤ اشک آنکھ میں گلگیر دیکھ کر

افت کی دیکھ مجھے تجھے تغیر دیکھ کر

وہو ڈالتا نوشتہ تقدیر دیکھ کر

رفت یہ پائی ہی تیری تصویر دیکھ کر

پانو پری سے کچھ تو یہ زنجیر دیکھ کر

جانا او دہر کو نالہ شبگیر دیکھ کر

آنکھیں دکھائی حلقہ زنجیر دیکھ کر

شرانہ جائے یار کی تصویر دیکھ کر

ناظر خطر ہے عجز کے دل سونہ پارہون

مقتل میں بے جفا مجھے وہ تیر دیکھ کر

۵۲

۲۱

پریوشونہ لورڈ مجھے ستم خبر ہو کر

دراؤ دل میں سیر کاوک نظر ہو کر

دہن سے نکلیں گے مارو جا اثر ہو کر
 چلا کر کے وہ جو بن کا جب و بہار ہو
 کھل ہی جائیگے آریاں دل تو کیا ہو گا
 بلائے جان ہو شوخی تہاں جتن کئے
 ساویر بھرنی اضعف پو میر کا ہستی
 نگاہ شوق سے چٹپاں کیوں تیرا جلوہ
 پیونچ ہی جائیگا اور خضر کو جانین
 بیان ملک کو وہ پھر پھر گئے عدو گھر
 برائے نام ہے ہستی و نیستی اپنی
 ہمار حال یہ رو تا کہ گنج زندانین
 عزیزانہ سرو ہے اسکا باعث کیا
 رسا غضب کی تہی آہ برق انداز
 رہ بگمان ہو کہ قاصد کا اعتبار نہیں
 اندک دل نہ ہو تیغ نگاہ سوزخی
 ہے و امین سیاہ کو ہنسائیں گے

وہ اس طرح سوز سوزین گئے خبر ہو کر
 چکا کہ قد صنم نخل بارور ہو کر
 پھر آئیں گے اسی گھر میں اور ہو ہو کر
 نگاہ شوق سے لڑنے لگی نظر ہو کر
 کہ اوس کے پاس پہنچ جاؤں خبر ہو کر
 رہا ہے انکھ میں برسوں میری نظر کر
 کہ بھلا ہے ہمیں شوق رہا ہو کر
 میری دعاؤں کا رہ گیا اثر ہو کر
 ہنات ہوں چشم جہاں تیری کمر ہو کر
 ہر ایک حلقہ زنجیر چشم تر ہو کر
 یہ سچ تباؤ کہ آئے ہو کسکے گھر ہو کر
 پیونچ ہی جائیگی دان کی خبر ہو کر
 چلا ہوں آپ ہی میں اپنا نامہ بر ہو کر
 خلاف جہد کریں تیلیاں سپر ہو کر
 وہاں جان مجھے یہ میرے بال و پر ہو کر

گذر کی راہ تباہ کر گا و سب دل سے
 گناہ کم سے جو دیکھے وہ میرا نہ کو
 وہ اپنے حسن کی گرمی سے دل جلایا
 مجھے خیال ہر اندر و دل کہ اُفت یار

کہیں تو روزِ دیوارِ یاد ہو کر
 تو حرفِ اکبر ہو آجیلِ ہرین نظر ہو کر
 کہیں پر برق کہیں آتشیں شر ہو کر
 ٹپک پڑے کہیں اشکِ چشم تر ہو کر

۵۳

نئی نہ کو چھ قاتل سے روحِ ناظر کی
 دہن بھرا گئی آغزِ ادھر ادھر ہو کر

۱۸

وہ جو بگڑے خاص سیرِ کلام پر
 کیا بگاڑین اک دلِ ناکام پر
 آسمان ٹوٹے دلِ ناکام پر
 ہنستے ہیں وہ دیکھ کر زلفوں کو بیچ
 بن گیا نشہ میں ساقیِ محاسب
 یہ دلِ اغیار میں کیوں کر رہیں
 بے نیازی دی توں کو کس لئے
 وصال میں وہ ہنس پڑے تڑپا دیا
 سیکشی میں واہ رگماز و نیاز

کہلیا رازِ محبت عام پر
 جانِ مکمل تر ہے اون کے نام پر
 مرثا ہے یہ وفا کے نام پر
 بجلیاں گرنے لگی ہیں دام پر
 خمِ چشم ہنسکا صراحتی جام پر
 حسرتیں عاشق میں سیرِ نام پر
 احتراض کیوں ہوں خدا کا نام پر
 گر پڑی بجلی تیرے آرام پر
 جھٹین سوسو میں الکاک جام پر

اے کیا انداز ہے کیا چال ہے
 روزِ نعلِ جاتا ہر وعدہ وصل کا
 فرخ گلشن یہ یوب کا ہے تمام
 زینتِ سوزِ سبزِ سبزِ سبزِ سبز
 روزِ افزونِ میرے ماتم کا شور
 زلف پر عکسِ رخ روشن پڑا
 بدایانِ رحمت کی کیا کیا چاہی میں
 کعبہ اُردو پہ آئے موبے زلف

ہم بول دیتے ہیں ہر اک کام پر
 راتِ سودن پر سحر سے شام پر
 پاؤں پڑ جائے نہ چشمِ دام پر
 اس وقتیا ہوں قضا کے نام پر
 غم پر غم کہرام ہے کہرام پر
 چاندنی چٹکی سوادِ شام پر
 مجمعِ رندان سے آشام پر
 لامِ باندہ کفر سے اسلام پر

۵۴

دل میں تہا ناظر جو ذوقِ خلد و حور
 شیخ کو بخش خدا کے نام پر

۲۶

شکستہ دہلی میں لہذا مجھے آسان ہو کر
 نہ فغانِ صنم ایمان کا خوابان ہو کر
 کچھ تو دیکھا ہے کہ آئینہ کو وہ دیکھتے ہیں
 نجمِ گیارہ گشتِ شہید و کاتیرے و قاتل
 طوفِ نفرت سے کہ ما کے یہ بشار دشمن

طوق ہوتا ہے گلوگیر گریبان ہو کر
 ہم نے دیو کے دھڑو بارِ سلطان ہو کر
 کبھی مغلطہ کبھی ششدر کبھی حیران ہو کر
 تیغِ یونانِ ریل پر پیانگی حیران ہو کر
 میرے پہلو میں بیٹھے تیرے ایک کان ہو کر

دل کا ہیدہ کر لینے کو خبر تیر مژہ
 اس جہنم بند ہائی جو تیر وعدہ
 دلیں شو کوہ تیر کچھ شے گدہ سو
 خود میں نام ہوں تیریں شیک تیریں
 تار دامن کے جو ابچے تیر جون باتوں
 مجھ کو یہ خوف ہے ابارش غم جبر کی
 سکل غم شادی اندوہ ریاضاید
 سیر گھر اگر بھی مجھ سے ہوئی پوشی
 جانب ملک م تو ہو روانہ اروح
 دامن حشر کا شہرہ تہا بہت اوحشت
 برجیان لپکاتیر لگا خون و لا
 تم ہی پیر کا ہر صلی شب و در
 بین ہو جا اگر عذر ستم بہتر ہے
 عشق میں شور و فغان بار و آبی
 محفل یار میں باندہ تیر ہونا لون

پکائیے بکرتو گئے رگئے پیکان ہو کر
 یاس اسید کا دم بہرتی ہر امان ہو کر
 یاس کچھ بنگے کچھ ہر گھر آرائی ہو کر
 ادویت کا کیا پاس نہ انسان ہو کر
 اب ہن منوں کو گلو گھر گریان ہو کر
 اختر چرخ نہ بریں کھین پکان ہو کر
 ہم جو دشمن کو نہاد تیر میں گمان ہو کر
 سیربان پر غضب کا ہو مہمکان ہو کر
 ہم ہی آتے ہیں سو گور غریبان ہو کر
 چاروں ہی نہ چلا اپنا گریان ہو کر
 دشمنی تجھ سے جہان تک صف مرگان ہو کر
 تم ہی قابو ہو سکتے ہو سیر بیان ہو کر
 ورنہ پچھتاؤ گے محشر میں شیان ہو کر
 اپنی عزت نہ گنواؤ کوئی مالان ہو کر
 اہل گھر شرم کو رو پھو پاشان ہو کر

دیکھنے دی گئی حسن کی عیرون کو بہار
 تم بغل میں شہب و صل نہیں کچھ پروا
 فرط حیرت کا کچھ احوال نہیں کہہ سکتا
 صفحہ رنجہ تیرے دست تصور اپنا
 دلی بنیاد مٹی خون ہوا شک بنا

شہر رہا کتاب رخ جانان ہو کر
 دل بھی پہلو پہلو پہلو جانان ہو کر
 دیکھتا ہے میرا مونہہ آئینہ حیران ہو کر
 مدت العمر ہاں سایہ مگر کان ہو کر
 کاٹ دی بنج کی جڑ دردِ جان ہو کر

دشت گردی کی اسیری میں دکھاتی بین بہار
 شیران پاؤں میں ناظر سیر می جولان ہو کر

۵۵

X

دل سنبھلتا نہیں ظالم کو سنبھالو کیونکر
 آتے آتے تیرے بالین پڑھا آپ بیتی
 تیرا عاشق ہوں کہی دیتی ہر صورت میں
 اُن اگر مونہہ ہو نکالوں تو زبان کی ہے
 داغ الفت ہو کوئی بہت نہیں سنا نہیں
 عقل کم ہر دم باریکا تھا نہیں بہت
 کوئی نادان ہو بلوان ہو کر ہم دیکر
 عقب قافلہ نہ ہو رہی مجھ پر بالکدرا

جبر میں صل کر اران نکالوں کیونکر
 اکیدم کر لئے کم بخت کو بالوں کیونکر
 بات جو مجھ پر ہے غصہ ہے بالوں کیونکر
 دل سے پھر صد وقت کو نکالوں کیونکر
 اس کو پھر دین میری جان بالوں کیونکر
 بات کہنے کی ہر جگہ ہے نکالوں کیونکر
 دن سادھی ہم جو محلے تو سنبھالو کیونکر
 پاؤں دھوئے نہیں بڑے تیری بالوں کیونکر

کچھ وہ آغوش سے نکال کر کہتا ہے کہ ۥ ۥ تین کر میرا سہرا نہ بناؤ گے

ۥ ناظر اس کو مکر و حدت کا تو چپکا ہی نہیں ۥ
 از ہر خشک کو متوالا بنالون کیونکر ۥ

۵۶ ۥ حریف سرائے ہندی ۥ ۥ

<p>دیکھا نہ دین تجھ پر ایچھ تیرا کا توڑ لگا ہوا ہے چپکا تجھے قناعت کا دل عین کو کیا قتل تیغ ابرو نے چلیکار روز قیامت نہ جوڑ شیطان کا خدا کی حفظ و حمایت رہی دو عالم میں منہ نہ کرے تیرا دل تو توڑ ڈالے گا</p>	<p>نزدل خاؤں سے عشاق بگیاہ کا توڑ تو سنگ صبر و نفس و سیاہ کا توڑ جگر کا توڑ گیا ناوک نگاہ کا توڑ کہ ہے رحیم کی رحمت میری گناہ کا توڑ جو دی شہر شہر دیباخ کی نیاہ کا توڑ بساں تیرا نہیں ضرب اللہ کا توڑ</p>
--	---

یہ ہے یہ کون بت سخل دل سرائے ناظر

کہ دیکھہ دل نہ کسی نے داد خواہ کا توڑ

۱۲

۵۷ ۥ حریف سرائے مجھ ۥ

<p>حسن پر چاہئے نہ اتنا ناز ۥ عشق کو واسطے ہر خوبی حسن</p>	<p>یہ ہے دور دراز سے سراپا ناز حسن کی واسطے ہر زیبا ناز</p>
---	--

<p>عشوہ کی کیا کیا ہیں اور کیا کیا نیاز کیوں نہ ہو تیرا بول بالا نیاز کون کہتا ہے کیسے بجا نیاز اُوٹھ سکیں گے نہ ہم سر بجا نیاز فی الحقیقت تہیں ہو گویا نیاز ایک سے ایک رُوح افزا نیاز در نہ غم کے کھان کو کیسا نیاز ہم اُوٹھاتے ہیں جو تونکا نیاز کس سے سکیے غزالِ حُجرِ نیاز</p>	<p>خوبصورت ہے بُرکرا ایک سے ایک بے نیاز ہی تجھ کو عزت دے ہم میں عاشق اُوٹھائیں گے صاحب ظلم سہیل گے پر قیوں کے نیاز تو اک صفت تہا رہی ہے ایک سے ایک دل نشین جلوہ حُسن ہی کے تو سحر میں سارے بے نیازی خدا کی دیکھتے ہیں چال اُوٹھائی یہ ایک سے کس کی</p>
--	--

عشق کامل اگر ہو اسے ناظر
 قیس کے خود اُوٹھائے لیلِ نیاز

۵۸ سرِ حلیف سزا لے فارسی ۵

<p>یہ دُش ہے ایک بُری شاہ فیض کا دُش تو جسم آدمِ خاکی بنا عبا کا دُش بنا ہے طرفہ تراکِ شعلہ و شر کا دُش</p>	<p>نہ سہم ہوا لہی یہ جسم زار کا دُش عطا جو دل کو ہوا رتبہ قلندر کی کا بدن سے سوزِ نہاں سحرِ حصارِ الشبار</p>
---	--

دل اپنا سختیان ، به جسطح ر ، ہمارا کاڈر

یہاں سے بیابان و دشتوں سے تپتا ناظر
ہے بعد فنا کو حجب قرار کا دثر

۵۹ رادیف سین همزه ۵

اس طرح آب کر پسن پائے خون نما
دیکھتے تھم تھم کر نہ اچھتم گھرار برس
ایک اک دن، تیر سی بھر کی ہر ایک گھڑی
عسل ہو جا گئے ہاتھ دم قتل میرا

بریم عشرت سے نہ ساقی ہر نہ ساغر نہ شراب
ابر سے کہہ دے یہ ناظر کہ تیکار بر سر

رأى كيف ستنمى

سر پہلا بحر تار نہ مجرای مین لاکھ ہوش
دیکھی خواہد آمد جان نہ جاسکا
ای بیخودی وہ لطف بے تجربین بی قسم
اگر گوش سن سنا بے البر و سن کہا

ہوں تاکہ اوس میں جا کے تصور میں بکھار

ایجان لا و لفظ جاد کی زبان پر

دیکھا کہ یہ نہ خواب نہ بیدار محال ہے

دیوانگی میری یہ پہلا کیا مٹائے گا

دستِ خواہش جتنے ذکر مجھ کو پاؤں

دیکھو خدائی واسطے جاہن آئیں

تاریت میری جان گمراہ آئیں

کہہ دو خواہش عقل کرنا خون لوار آئیں

میخود ہوا میں کا کل شکیں کو سو نگہ کر

تا نظر بوائے تارہ میری سر پہ لاؤں

۶۱ رادیف صادمہملہ

۷

جو تگمہ دیکھنا ہو جانِ جانِ رقص

تاشہ ہے پرت کرکانِ خون ریز

و بھر حسن اگر زمین نہاے

میری قریب ہو یوں پا پاں باریب

وہ عشرت گاہ ہر سحر و حشر

بہار آئی غدا دل کے بن نئے

کرین آنکھوں کی میری تیلیانِ رقص

تن لیل کا وقت ہے امتحانِ رقص

کے ہر ہو جد آبِ روانِ رقص

کرین یان آ کے خوابِ جانِ رقص

گوئے کرتے میں ہر دم جہانِ رقص

خوشی سے کر رہی بن اغیارِ رقص

سماعِ محفلِ خواہش میں تاظر

جسد کیا چیز ہے کرتی ہر جانِ رقص

اردیف صناد مچنہ

۶۲

مست سیر کو شلوہ نہ تقدیر سے غرض
آنکھیں ہی پٹ ہوں غیر ڈالی ہو گا
لکھا پڑا ہوا کچھ اوس کی یاد پر
مہنات دین اب بہ اثر ہی نہیں رہے
یہ اوس کی سلسلے میں مزیدہ آتا پھر بند
مطلب اپنا ایک برآیا شباب میں

رونیے کام نالہ شکیں سیر غرض
ہو کر تیرے چاند سے تصویر سے غرض
آنکھیں ہی قطع کر چکین تحریر سے غرض
گو یا تھی انہیں کہی تاشیر سے غرض
زندانیوں کو کیوں نہو تجھ سے غرض
نکلی نہ کوئی اس فلک سے غرض

ناظر پڑا ہے اوس صنم سنگدل سو کام
پتھر سے جا لڑی سیر سے تقدیر سے غرض

۶۳

اردیف طائی حطین

۵

تج قاتل نذر کر بیٹھے بیٹھے خط پہ خط
واک شہر آب حطون کی بعد میں طلب
دل ہوا غلط قلق سو اپنا پائیں پر دیر
پھر نہ بچیں گے کہی ہو دو خیر خط نمونہ

طرقہ قاصد ہاتھ آیا طرفہ آئی خط پہ خط
زندگی میں کہی بھی نہ آئی خط پہ خط
پڑے کہ اوس رکھ دیا جب ان پر خط پہ خط
چاروں ان بیچ لین پئی پر خط پہ خط

زنگ ناظر ہو گیا تغیر فرط رشک سے

اوس نے جب پڑے پڑے کچھ کے خط پہ خط
اوس نے جب پڑے پڑے کچھ کے خط پہ خط

مدحیف ظائف منقوٰطہ

۶۴

۸

<p>ہم کھان تم کہاں خدا حافظ ہے سیر ہر زبان خدا حافظ ہے بیان اور وہاں خدا حافظ بس بسلی ہر زبان خدا حافظ گھر مولا اسکان خدا حافظ ہے دم استخوان خدا حافظ قیس کا ساربان خدا حافظ</p>	<p>رحمت امی مہربان خدا حافظ قصہ گریب وصال صنم دین و دنیا میں بخیل ہو نہیں پاکبازوں کو ناسزا کہنا و لکھو اپنی کیا ہے اشکوں نے تیغ غریبان ہے دست قاتل میں تو بڑا کام نافہ لیلے</p>
--	--

دلیبی عروں کی سمت لیانا طر
 نظر بد گمان خدا حافظ

مدحیف عین مہملہ

۶۵

۷

<p>میش نظر عریب کے جلال و جمال تلکیر کے دہن میں زبان متا سا سوز بون میں شعلہ برون پردانہ خیف کو دلین خیال</p>	<p>روشن ہر چشم اہل بصیرت پر حال فرست لڑو گریہ تو کچھ کہو سنے پروا جانتے ہیں کہ مات زبرد آتش بے غریب جس نے نہ کھی ہو بکبد</p>
--	---

ایدل زبان حال سحر مستی کو پیش مویش
شب گذری آمد آما خورشید ہو گئی

ہر ایک شب فساد حسرت ال شمع
مدحیف سر پہ آگیا وقت وصال شمع

دُست ہے کہ بید ہی جگے ہنود ہیرا کہہ کا
ناظر زبانِ قاتل کہے خاکِ حال شمع

۶۶ ساد لیت عین

۷

نشوونے اپنی جہاں کے لوتھربا تیغ
خونِ ناز خنجر کو قطرِ موہنِ جاتیغ
چلنے میں فرق کر رہیں اب زبانِ تیغ
باتیں کر دہن سے کہ قطع اُسید ہو
تراج کو بھرا کر میں زخمِ نوگر کا ہوا بیان

بڑا کردمانِ رحم میں بدو زبانِ تیغ
ہم دیکھتے ہیں اپنا ہی ہم میا تیغ
مقتارین آپ کے ہی چکے امتحانِ تیغ
ظالم نہ ہو بر خا ہم زبانِ تیغ
پراور رہا ہوا قلعہ تن پر نشانِ تیغ

ناظر تم اولن کو ابرو سے پرچم تو دیکھ لو
اتم کو صاف نظر آئے نشانِ تیغ

۶۷ ساد لیت فنا

۷

کہتا ہوں صفتِ عارضِ دلِ رصاصا
مدحیف اربابِ سخن پر پیچ ترض

اپنی کمال کا ہر مجھے اعتراف صاف
جو بولے زبانِ سخنین شوقِ قاف صاف

قاف ہر صاف کمال کا ہر مجھے اعتراف صاف
جو بولے زبانِ سخنین شوقِ قاف صاف

ستہ اوتیغ ابرو قاتل کا دیکھنا
سنہ خلد میں تبین کو تو جوین لگا لگی
پوشیدہ گہر رقیب کے شب کو گم تھے
ایں جابہ ساز عشق میں انطاس معوفیہ

میدانِ امتحانِ وقتِ مصاص
واعظِ عیانِ سب پر لاکڑا صا
لوہم سے کیوں چپا ہو کہ نہ صا
آر نفس کو کر تے نہیں نورِ صا

ناظرِ رقیب کے سب وقتِ امتحان
دعویٰ سے اپنی انگوٹھ اُخراف تھا

مرادیف قاف

۶۸

خدا کر کہی ہو لیسیرِ سیرِ فراق
یہ کس بلا کی جگر گاہ تہی صدِ فراق
بلا سوجا شبِ وصل یا کہ آخرِ فراق
خدا کر کہی نہ یہ دودلِ طائرِ فراق
کہو یہاں دیں ماؤں جلدِ جاکِ فراق
یہ دن ہی جگر کا خون رو کرے

یہ دلِ جلا مہول میرا دلِ اجلِ فراق
بدن میں سہم گم کر جانِ ناتوانِ فراق
مامِ جگرِ عجب قطعِ قیدِ کو ساق
بھی نہ بھول رخِ اسطر کہی بارِ فراق
شبِ سال وہ آخرِ پیرِ جوانِ فراق
ال تو گدڑی منہی خوشی سرِ فراق

وہ اوس سیرا کے میری پاس اسے ناظر
ا سر سر پر پڑی آخرش بلا کے فراق

سادیف کاف

۷

رنج و غم آردن جان او دہاؤ کتبک
 ولین ہر دلخ کدور کا چپاؤ کتبک
 اپنی روٹی ہو گو آہ سناؤن کتبک
 دہرہ پیرا نکا دتیر جو حیا آتی ہے
 سر یہ بالین تافل سوا دہاؤ ہی نہیں
 نیت اس سوئے نہ ہرچی تو شکم سیر ہوں کیا

روز مرہ کر جوں بجاؤن کتبک
 چاند کے سنہ پہلا خاک اڑاؤن کتبک
 بات بگڑی ہوئی قسمت کی بناؤ کتبک
 یہ تو کہہ جاؤ کہ میں آپ میں آؤن کتبک
 آہ سوئے ہو قسمت کو بجاؤن کتبک
 غم ہو کہا ہی جب شئی نہ کہاؤ کتبک

خار صحرائے جنوں سو جو ہوں غشتہ خون
 کام دین ناظر دل ریش وہ پاؤن کتبک

۷

سادیف کاف فارسی

۷۰

پہونکی ہر سو عشق و رن اور نہیں آگ
 داغوں سے رشک سو جہان ہر قد میرا
 جوش مبارک گلستان کہا دہے
 دیکھیں زبان سوختہ کو میرے سنہ میں آپ
 بے یار و لطف آتش تیر میں آؤں گا

لقتہ میری زبان کا ہو گویا دہن میں آگ
 سوداؤنی پہونک کہی ہر عفتون میں آگ
 آتی ہر اس کے اور ہوئی تیرے چہن میں آگ
 دیکھی نہ ہو جو شعبہ کر کے دہن میں آگ
 ساتی بغیر اور پہونکی گی بدن میں آگ

اوس کے غدار سرخ تہ زلف شکن مینر
گویا لگی ہوئی ہر خطا و ختن میں لگ

نکلا اوہ ہر زبان سے دہر دل سلگ اوٹھا
ناظر کیس بلا کی ہر کجا، سخن میں آگ

۸

سادت کا م ر ذ

۷

پہرہ اور کون سے اپنا سوا دل
جب کان دہر کے تم نہ سوا بھر دل
یار بوجھ کے عین سے میرا جلا دل
مدت میں خاک چھان بھون برائو دل
لو پہرہ لگی گیا میرے قابو سوا دل
ہے ورد خیر حد سوا ما بھر دل
جس میں ہر ذی اک یہ ہر ذی ہر دل

نہ کیونہ میں کس سے کہیں با بھر دل
پہرہ میں کو اپنے غم کا نہ سوا دل
وہ بھی کیجئے میرے میں ہر کجا ہو
نظر میں اوس کے گھر کو بھان بھان گما
پہلو سوا دھما بھیم کو اوٹھا غم سوا
در ہے نہ اوس کو آپ ہی شکر طول ہون
تم سا نہیں ہے کوئی دغا باز حید ساز

ناظر ہے وہ تو بانی بیدار دہر
دھر بیٹھے آپ کیوں دھر بیٹھے دھر

۱۲

سادت کا م ر ذ

۷۲

نوشہ دو جہانی من غریبیم
تو سلاہ لان ترانی من غریبیم

جبین سایم چه سان بر عقبه تو
 چه ارز دذره پیشی مختربان
 بخیر داز لب من شوزارنی
 بنارم بر عروج طالع خویش
 ز لطف خود گدایان را نوازی
 من از دل گویم داو گفت ارب
 نمودن سراسر بواو هست
 مرا یک طوبه جالسوز بنامی
 بین سیز یا ام الکتابم
 بخرد صدت منیم در دو عالم

که تو عرش استانی من غریم
 که من اینم تو آنی من غریم
 شهید من ترانی من غریم
 که تو صاحب قرانی من غریم
 تو شاه بکیا فی من غریم
 بحق منصور ثانی من غریم
 که او باقیست فانی من غریم
 که محول ترانی من غریم
 که وحی آسمانی من غریم
 بهر جانفش ثانی من غریم

مراد خویش تا نظر از حسن خواه

بگو شایا تو دانی من غریم

نسخه شاه
 در کتابخانه
 سلطنتی
 قاجاریه
 شماره
 ۱۲۰۰

۷۳

۱۲

طالب دید تیر صورت مو سارونین
 ایکدن ده تها که برین طبعه اجناس تها

لن ترانی کی نه لے محو تجا بونین
 اکیدن یہ کہ اب گورین تنها بونین

رو بوجھ نہ ہوا آپ کا کوئی پیار
مجھ سے شک وہ طوفان بھری پران
اپنے عاشق کا تجھ جانی کچھ پیر لگانا
دل بایوں کے ارمان نکالوں گا آج
مجھ کو کچھ کام ہر کعبہ ہی نہ مسجد عرض
رابطہ دشمن نہیں انکو پہان میں ہی ہما
چشم پوشی لپٹا نگوہ تو نہ کر بوسے
پہر اوی طرح کہو چاہئے کیوں تم مجھ کو
ہوں گے پاندار باجے مدخل کر کے

یوں کہ کچھ سوسہ سوسہ کہ سچا ہونہ
جسکے ہر اشک کو دیکھو کہ دیر ہونہ
ایچھا دو تیرا چاہئے والا ہونہ
برسوں صل ہمت بے محسوس ہونہ
اے تونہ بدہ بدوام تہا را ہونہ
لوٹہ چلے رہو کیوں میں متا ہونہ
اپنی آنکھیں نظر میں سچا ہونہ
غش ہوں اس بات پر میں ہونہ
بیچ آخر تیری رفیق ہوں سچا ہونہ

شعر کوئی کیلئے چاہئے فرصت ناظر

۴۲
۳۵۹۶

سیان دم پینے کو محبت نہیں پاتا ہونہ

۷۴

دم پر بنی تو یہ اوسان بن کر ہی ہین
اوس کچھ اپنا تصرف وہ بتا ہی نہیں
دس نزدیکیں اور دس بات ہی نہیں
اپنی کتائی کی دو مجھ سے قسم لیتے ہیں

یوں گلے سے تیرے خنجر کو لگا ہی نہیں
اور گندہ خنجر کی کہاتے ہی نہیں
دور رہے نہیں انوش میں ابھی نہیں
اور آئینہ کو اگر سوا دہا ہی نہیں

بجزی صورت پر بحال پر جسم آبی گیا
 بے نیازی کی تویشان ہر اللہ اللہ
 چہ پہ پہ کہتے ہیں کہ دل تیرا گیا چوری
 حسن یوسف کو سنا گیا یہاں لیکن تصویر
 اُون کو کہنے سے تو اُمادہ میر قتل پہ ہو
 لکھ کے بھیجا کہ جی چاہا تو آجا وہاں
 اذکی بے لاگ داہم کو ہر منور نظر
 پہلے چپا دن سے بگڑتی ہی سناتے تھے
 تم کہلاتے ہو منہم بات بڑا نیکی کے لئے
 اچھو نقشے میری آنکھوں میں کہا کرتے ہیں
 آپ ہی نے اسی معشوق بنا کر کہا ہے
 آرزو یہ ہے کہ سرتن سے لو تارین میر
 کا کدورت ہے کہ وہ آپ پر ہی باتیں
 قتل کہ میں میری سست کو غلام میر کے

دل نہا تو میری دم میں آتو رہا نہیں
 ہجو دنیا سے تیرا زانو ہا پہا نہیں
 لینے والے کا گرام تباہ ہو رہا نہیں
 بزرگانی کے سبب ہجو دکھا رہا نہیں
 میر کہنے سے تو غیر ذکوہ رہا نہیں
 دل کو تسار ہو ہم تم کو ملا رہا نہیں
 دلین کہتے تو گناہوں میں رہا نہیں
 اب کچھ روٹی میں ایسے کہ بنا رہا نہیں
 ہم بڑا تو نہیں الفت تو گناہی رہا نہیں
 ایسے دیے تو گناہوں سے رہا نہیں
 آپ ہی ماز میریل آدھا رہا نہیں
 صندیرہ ان پتھر کو چڑھا رہا نہیں
 صاف سننے ہی نہیں صاف سنا رہا نہیں
 ناز قاتل ہی سمجھتے ہیں دہا رہا نہیں

ہیں کہ در سو رہا ہی دل کو
ہیں غیر سو رہے ہو چلوں جاؤ

فائزین فرط محبت سے ملا بھی نہیں
ہم سے گروہ مہم جاوے متا بھی نہیں

۷۵

مجھ سے کہتے ہیں وہ راز دلی اسے ناظر
اور ظاہر میں کوئی بات چہاتے بھی نہیں

۱۳

ہوں کی صورت سیرت چہن شاربون
پیشق سو سو کمر میں خیف و زار ہوں
جو خجتن پہ بعد جان دل شاربون
کہیں ہوں صورت میری کہیں سر چہن
کہیں ہوں شمع کسیجا ظلمت شاربون
کہیں پہ شمع حرم ہوں چراغ دہن
کڑی اوٹھا تا ہو کیا کیا گدہ نہیں کرتا
بسانِ پیر فلک کہیں شبت جم ہوں
جنون کہتا ہر درہ دیرین شتاق
عدو کے ایک ہی حکم میں دگر چل نکلے
دکھائیں لوح کو طوفان کا زور شوریں

خدا کا ظاہر و باطن گناہگار ہوں
کہ اپنی جامہ منہی کا ایک سو نہیں
تو چار پار یہ جگہ ہزار بار ہوں
کہیں ہوں رنگ گل تر کہیں ہوں ہون
منہ سج کہیں زلف مشکبار ہوں
کہیں ہوں شیخ کبریٰ زبدا جہ ہوں
حسن و غور کہیں کتاب و بار ہوں
کہ عصیت کا لہر اپنے سر پہ ہوں
یہ عقل کتی ہو شہ پار و ہوں
نہ آپ پہ کی فرامین بردار ہوں
جو ایک بل تیری آئین اشکبار ہوں

۱۱ اوج ہستی دنیا میں مجھے حاصل ۱۱ کہ خاک پا کر رسول

روشن

تقرب اُون ہو ہے جتنا حصولِ حق ناظر

۱۹

شبِصال میں اوتنا ہے بے قرار ہو نہیں

۴۶

شکست تو کیجا ہی بارِ سبز کار و نمین
بھری میں جوتو نہنیں خیا جادو نہنیں
کہا تاکوئی شامل نہو ظالم جانشانِ نمین
تیرے چشمِ خشکو کہے ہے کچھ ایشا و نمین
بدل کر بھین بکلی آئی ہے بے قرار و نمین
مرا تو ما جو تو ما بن کیلے راز دار و نمین
وہ مرجہ ہو جو بھی ہوں میں کہہ دیا نہنیں
کہ دل آنکھ میں تھاری ہانک لیتی ہیں ایشا و نمین
گئے جاتے ہیں با اول میں اعتبار نہنیں
کہ فرما دیا ہے جانِ دالو ہوشیار و نمین
بجلا کر وائیں کہیں نہں عم رہی کر و نمین
تیرے خیر کا پانی بٹ گیا سب جانِ نمین

ہمیشہ سے اسکی ابرو ہم بادِ خوار و نمین
کچھ سے پلچل چشمِ قتہ را بے قرار و نمین
تیرے کا فرادہ ہر ایک تھارے ہر ابرو و نمین
سجھ کر ہمت ضبط کیا گوار دار و نمین
دل مضطرب کو میرا ماستانِ نمین دیکھ کر بولے
اوپڑا نا لڑتین جی بھر کے دم نہنیں دشمن
اسی لسنور نے کیا تم کو سنیہ کر گیا ہے
بنا تاک دعا آتھیں ایسے ابرو کا
میرجیاں دایا کہ تیرے راز دار و نمین تھے
وہ مجھ ہو دایا کا کل کو دیوانہ نہنیں
میرجیاں سانسو میں تیرے دوانہ نہنیں کو
پالٹ نہ گان مرنے دل پہر ایشا و نمین

کہا صیاد تہوڑی سیر کا ستان نہ کر
فراقِ دخترِ ز سرِ جلِ دلِ بلغِ جنتین
مدم میں تو پتا اسکا نہ پایا صورتِ ہستی
عدو اکٹھے ملتے ہی سنگیا یا اُمیہ شانہ
حصولِ مددِ کچھ نہ تھا آسا جو کہہ دیتے
تبرک ہو گیا یہ بادہ رحمت میں تر کر

کہ بیل ایک سے دو سیڑ ہو میں ہزار خون
مچھوڑ دے درختے لکھن میں سیر کا مومین
لے شاہِ دہن کا بید تیرا دروین
پریشانِ حال یا بیٹھے تیرے گویا نہ
کہ تیرا نام ہم نے لکھ لیا اُمیہ وانیہ
یرے واس کے پر بے گھر ہو گا مومین

۷۷
سنا بیوں کو کا کلو سے خشک تین نظر

۲۱

۷۸
یہ کہ اسے اربابوں بادہ خوار و نین

ہم دلِ مردہ کا ماتم کیا کریں
دل کو واپس مانگ کر ہم کیا کریں
جب ہمارا خون بھاتا ہی نہیں
ہم سپہ بختی سے اپنی زمینِ حبل
دل میں ہر دم پہاں بزمِ عزا
ہم سراپا دروین اندوہ ہیں
طالعِ دارشون کا جب شکوہ کیا

اک ذرا سی چیز کا غم لیا کریں
کل بچان کو برس ہم کیا کریں
حجرتِ قافل کا دمِ حسرت کیا کریں
شکوہِ زلفِ شبِ غم کیا کریں
مجلسِ او محمد م کیا کریں
حسرتِ مردہ کا ماتم کیا کریں
میں کے فرمانے کو ہم کیا کریں

اُتس تر سے پہنکا جاتا ہے دل
 روز افزوں پیار کا ہے سلسلہ
 جان لب فرقت میں جھکودیا ہر
 یہ خدا کے ڈر سے کچھ خاموش ہیں
 صلح اُون سے ہو گئی جھگڑا چٹکا
 کس نوجوین دکھائیں وہ مجھے
 شگے مرنیسے میرے بنج و غم
 ان پر زادوں کی دیوانے بن سب
 تالہ و فریاد سے دل بہر گیا
 بت نہ میں آکے ہریم یا میں
 میری میت پر حسین پردہ نشین
 اسی حاد م علاج درد دل
 ہجر میں ہوتا ہے شوقِ دلِ فروزون

اہ کشِ خوفِ جنہم کیا کریں
 رشتہ اُلفت تجھے کم کیا کریں
 کہتے ہیں آپس میں ہم کیا کریں
 بُتِ نحسین والدہ اُعلم کیا کریں
 اب غمِ مُردہ کا ماتم کیا کریں
 چشمِ نامحرم کو محرم کیا کریں
 ہے خوشی کی جادہ ماتم کیا کریں
 آدمی کیلئے آدم کیا کریں
 اسے شبِ غم اور ماتم کیا کریں
 گفتگو احبابِ باہم کیا کریں
 بال کیا بکھرائیں ماتم کیا کریں
 تجھے بن پرتا نہیں ہم کیا کریں
 وصل کو آراں کم کم کیا کریں

سن کے ناظر کی غزل کہنے لگے :

وہ بڑے شاعر سہی ہسم کیا کریں

دلِ خدادادِ مجھے ایسا کہ لگا ہی سکون
 دیکھیاں اس صحرائی ڈرائی نہ سکون
 گر چاہاؤں میں ہو لیجئے تو آہی سکون
 ہا کہ مازیتِ سفاک وٹہا ہی نہ سکون
 ہوں وہ گزشتہ مقدر کہ میں جا ہی سکون
 حشر میں مددِ غزالوں کا لوٹہا ہی سکون

ظلم پہنہ نہ چرین باز اوٹہا ہی سکون
 اس قدر تو نہیں میں رکھ لے خون
 موت نے چال یہی کہ تیرے کوچہ میں
 صفتِ بستر سہی اس لئے اوٹہا ہی سکون
 گر کرے یاد دہی شوق پریر و ایل
 صفت ایسا تو ہے عشقِ تباہ یار

۹

مجھ کو سودا ہے کسی زلفِ سیہ کا ناظر
 دلِ بامین پہنشا ہے کہ چہرا ہی نہ سکون

۹

وہ ہو یا ہے تو کہ کیا ہوا نہیں
 ہے سر بہ قصور میرا اچھا نہیں
 آریاں کوئی دلیل سہا رہا نہیں
 مجھ سے بھی بڑی کوئی دوسرا نہیں
 اچھا ہوا کہ انکھ سے سو گرا نہیں
 یہ لمحہ فراق سے تو بد مزہ نہیں
 گھنڈہ کی نورِ حشر سے کچھ کم صبر نہیں

بجھسا کوئی جہا غین نا آشنا نہیں
 زلفِ سیہ کو چو کے خطا وار ہو گیا
 کیا کیا نہ حشر تن شبِ صلتِ گلگیر
 مگر ہوں ایک تہِ شکن بہرِ حریف
 طوفان آتے آتے رہا ضبطِ گریہ سے
 شربت کی طرح زہرین کو بیخِ سحر میں
 مقتل میں بھلونے قیاس کا شور ہے

گرتا ہی بیتہ و دستار تک گرو	واعظ شراب کا تیجے چکا لکھن
۸۰ - ہم کو کیا کا اوس کے سوا آسرا نہیں	ناظر سوا خدا کے مدد کس سے مانگے؟ ۹
<p>دل تبوں سے لگا کر بیٹھے ہیں ہم رہ استارہ جان میں حالِ دل اُدن گیا کہیں سرزم سنگوہ جو رہ پر وہ تادم ہیں ڈال کر خاکِ شمع رویوں پر ہے قیامت خرام ناز اُدن کا گو حیا سے وہ چپ رہیں سرزم ہان کے بدلے بھی ہر زبان پہ نہیں</p>	<p>دین و ایمان گنوا سے بیٹھے ہیں اپنی آنکھیں بچائے بیٹھے ہیں لاکھ اپنے پر لکھے بیٹھے ہیں اس لئے سر جھکا کر بیٹھے ہیں لو خدا سے لگا کر بیٹھے ہیں لاکھوں فتنہ اوٹھائے بیٹھے ہیں مدِ عادل کا پائے بیٹھے ہیں آج وہ ضد پہ آکر بیٹھے ہیں</p>
۸۱	<p>تیغِ ابرو سے یار کے ناظر زخمِ ہم دل پہ کہا ہے بیٹھے ہیں</p>
گردن کا ظلم کو لہنا مجھ پر نہیں مرد سے مذہ قاتلِ خونخوار کر چکے	خانہ خراب میں نہیں یادِ بدر نہیں ہم کو خیالِ جان نہیں پروا نہیں

<p>خانہ بے شمس و درین کھینک لہا کھر نہیں دریا کی آئینہ جلقہ سیر وں در نہیں پر کیا کریں کہ آہ میں اپنا اثر نہیں خالی مذاقِ عشق سیر گزشتہ نہیں گر نالہ ہا دلین ہمارے اثر نہیں</p>	<p>اس دہرے ثبات میں سب فلک سچم ممکن نہیں کہ خواہ سوزِ آتشنا نہو پہلے نفسِ سرخ خانہ کھینک کو پونکتے کوئی خدایہ کوئی بتوں پر شہیتہ کھیرا کے چونکے اور تہرور تو کوئی</p>
---	---

۱۷

ناظر تباہ ہند تو بندے میں مال کے
 اور اپنے پاس نام کو بھی سیم در نہیں

۸۲

<p>نہ کیو وہ عقیق و گوہر و الماس میر جانیں او دہر بہت یہ کہتی ہی کہ چلی کو خطا نہیں سراپا سر و گز جان گئے غیرت گلستان میں گلے کا میں گے لاکھوں ابرو جان میں کہ ہر احسان تیرے سیر میں سر گریبان میں کہی جاتی تیرا پارس سف کو تر زلزل میں کہ کانٹے پہول ترویک ہو میں گلستان میں کہ خود لا تقطو اللہ فاما ہر قرآن میں</p>	<p>جو تہ بات پائی ہر طرف و نذران تائیں او تہرو نصف کیوہ سر اوہا سر نہیں تیا دم ملکشت و یہی جا جو تیرا قلموز و ہزار وں واک مرگان پہ میں لہو میں ملا میں لکھہ کیا متصل میں قتل قاتل نہ ہو تا گر اثر حسن گل کا او نگر تو ابدل نو خط بھی حجت ہر تہرور و زلزل میں اسید کوس گل سوسنے کی میں فکر نہو و اعظ</p>
---	--

قدما کی چال پتیری اور پر و بالوں سے
 قدم رکھنا بساط قرب پر پھینکنا
 بھی رفتار میں گرمی تو آئے نقشہ دور
 پھر اگر تار ہر نقشہ دشت کا آنکھوں تلے دم
 دزد و کیہو شے عشق و حسن افزون کے

ستم کو نامہ میں درک تیری تیغ برائیں
 ہم آئیں سر کہیں اس لب سے بزم جانیں
 قیامت کی جھبکا حشر کو ہر آپ سید انہیں
 ہمیں آہوں پر آزار دیان حاصل میں انہیں
 زینجا مصر میں سکل کیو چاہ کہ معائنہ

کیسے ہی نہیں ہوتے میں یہ کشت کے پر کا لے
 جلاتے کیوں ہونا طرد کو عشق شمع و باغین

۱۹

۸۳

شب فرقت میں جو ہر روز کا کرتی ہیں
 در پہاؤں شکس جی کو قضا کرتے ہیں
 گریہ زار ہر سالوس سراسر ہے غلط
 تو سگانی دل حد چاک کو بند نظر
 وہ خفا ہوتی ہیں ہو کوئی سبب یا کہ نہ ہو
 چہ پیر میں جو کہتا ہوں کہی آئینہ
 صلح کے بعد بھی بل کہتے ہو ہم سے صبا
 کس توقع پر ہر اسید وفا حضرت دل

عذر و اماندگی آدہ رسا کرتے ہیں
 آج ہم حق رفاقت کو ادا کرتے ہیں
 چہوڑے سوتی انھیں اشکو کو کہتا ہیں
 اب تو چوٹی کی صفائیں بنا کر رہے ہیں
 ہم خطا ہی نہیں کرتے تو خطا کرتے ہیں
 کس اداس سے وہ مقابل کف پا کرتی ہیں
 دل کو عید انھیں باتوں سے کہلا کرتی ہیں
 کہتے تو کون سے وعدے وہ وفا کرتی ہیں

شام سو دیکھتے ہیں راہ تیری تا پھر
 ہم ستم سے بچا ہوں محرم کرم الیگز
 جان جو کہوں ہر عشق میرا دل باز
 میں جی پوہی بارہ شتاق وہی
 ہو کر شیکو کو تباہی میں اوس دکا پتہ
 پردہ چشم میں پہاں مرزا نظر کی نگو
 بات میں بات نکلتی ہو وہ گویا جوتو
 دل نہیں دین کہ نہ دیکھیں کہ نہ کیا
 اور بالفرض اگر دیکھیں دیا دل میں نے
 نیک آغاز محبت کا نہیں ہے انجام

صبح سے منتظر شام رہا کرتے ہیں
 اب جناب ہی نہیں کرتو وہ جفا کرتے ہیں
 دن دہاڑے میں عشاق لٹا کرتے ہیں
 کس سے پیر و صلی شب شرم و حیا کرتے ہیں
 رہبری یار کی نقش کف پا کرتے ہیں
 شرم سے شرم حیا سحر و حیا کرتے ہیں
 بندہ سراسر خچہ دین چول چتر کرتے ہیں
 گردن تو ہر ہر دور دیکھتے کیا کرتے ہیں
 بیوفا لوگ میں کیسے وفا کرتے ہیں
 میں دعا باز یہ آخر کو دنیا کرتے ہیں

ق

۲

اس زمانے کو اطیاب ہی غضب میں ناظر
 اپنے بیمار سے پرہیز سوا کرتے ہیں

۱۳

۸۴

بہار آئی سرکش بن عزت دل چھا کرتے ہیں
 جدائی میں ہی شگ غیر کو صد گستاخ کرتے ہیں
 نہ اوجھیں گے لحد سر نیدر قہر شگ سو میں

گل و سر و صنوبر سرور دین چھوٹا کرتے ہیں
 عدو بتا ہر جہم و غم تیلہ بتاتے ہیں
 عبت آ کر ارمان رست کو شاہ ہلا کرتے ہیں

یہ کس شکر حسین کی کج رفتاریاں
 جنہیں نظر کانٹا تھی ہم وراہ دلدار
 یہ کہ اس دنیا میں کاہان جان پیرنا
 یہ کوہ طور سنیا سر ہر وقت آتی ہے
 نیچے وحشی بنا کر سیت رہ تو خاک چھوٹا
 جفا کا یہ نیا انا ز نظام نے نکالا ہے
 شہر کی میری گزشتہ صورت نہایتی
 کمان ابرو دلدار سے ہم کشیدہ ہے
 وہی ہم میں کہ جب بزم شہر ہو تم سناتے

گل سوسن میں جا میں جو پھوٹتا تو میں
 وہی صدفِ ناباں و فاسحی چور میں
 مبارک تجھ کو جو دربانِ فیروز ہم تو جا میں
 کوئی ہو دیکھنے والا تو پھر جلوہ کہا میں
 پر یو آب میری تصویر کا خاکا اورا میں
 دکھا کر دل میرا کہتا ہر دیکھو یوں سناتا میں
 جوتہک کر بیہوش ہو تو صاحبِ سپر میں
 عجب تیرنگاہ ناز ہے پر کی اورا میں
 وہی تم ہو کہ تم رہو ہو تم سناتے

حجاب اس کا نہیں ٹوٹا ہے جیم شوق میرا ناظر
 حیا سونہ پہ لپکتی ہے وہ جب پردہ اٹھا میں

۱۸

۸۵

مزدان آج سو کیا انگوٹھ ہا رہو نہیں
 تیری ادا دہ جب تک کہ ہو کیا رہو نہیں
 آج کس خواب میں اطلالِ میدار ہو نہیں
 بار کے ساتھ شریکِ غم اغیار ہو نہیں

تیرے چین کی بھی تضحیٰ سرخ زار ہو نہیں
 کہتی ہے اوسکی ادا سے لبِ صبرِ بحرِ قضا
 اذکی نقو و خیالی ہے سیرِ پیشِ نظر
 وہ ہی دن کے کہ ایسا بگڑ دیا سارنی

یوں فداؤ کو جو کہتا ہوں تو وہ کہتے ہیں
 ہوش غیروں کے اورین گنگ گر گون ہو جا
 شب وعدہ گئی زور آقاقت آئی
 دیہان آ کے یہ کہتا ہوں کہ اؤن کے
 وہ شکر مینا ہے جفا مین کر کے
 پائے بند کشش رشتہ اُلفت ہو کر
 اے وہی زلف کا سودا کہ جو ہو سودا مئی
 مہیب اوڑھ کر یہ زیاد کہاں جا بیگا
 دوشرا بی مجھے اس جرم کی تہوڑی سہا
 آنکلی رات بھی اے سے جو مل جاؤنگا
 باغِ عالم میں ہوں سبزہ کی روشن گمانہ
 بھرا بروقرہ دل کے کئے دو حصے
 چشمکین کل سر بار بہین حسا کیسی

میں نے کب تم سے کہا تھا کہ فدا ہوں
 کرین پائین کہ تصویرِ غم یار ہو نہیں
 آج تک مٹا نہ ہو وہ دیدار ہو نہیں
 دلیں رکنا جسے لازم وہ سر ہو نہیں
 وضعدار آپ اگر ہر طرح دار ہو نہیں
 کیوں نہ حاضر و دولت پہ گاتا ہو نہیں
 ایسے خیال کا کس بل پہ خریدار ہو نہیں
 ساتھ سایہ کی طرح چلنے کو تیار ہو نہیں
 دل دیا ہر سہین آسا ہی گار ہو نہیں
 آپ کے رسم میں کیا وصل کا ادار ہو نہیں
 اس قدر محو خیال خطر خسار ہو نہیں
 قائل اس دل کا تیغ نگہ یار ہو نہیں
 آج کیسا ہے یہ عمو کو کہ جیادار ہو نہیں

رنجِ بچا کا سبب اؤن کے نہ پوچھو کہ ناظر
 سچ تو یہ بات ہے ناکردہ گنہ گار ہو نہیں

بالی ہیں تو ہستی کوئی مکان کہ ہیں
 جب سے کہ شعلے ہیں شور و فغان کہ ہیں
 ہر وقت دل سے تڑکریں وہم و گمان کہ ہیں
 شکوہ حقا یار کا اس دل گہری گھر ٹی
 یان چشم شوق تشنہ دیدار یار ہے
 بیخود وہ میں کلاتی بجائی خبر نہیں
 کیا گل کھلا دیکھے فصلِ بھار میں
 از خود شبِصال نکتہ میں سیکڑوں
 یوں ہیں راستہ اربہ و قالیچہ تل نہیں
 اور بخت نارسا تیری غیرت کو کیا ہوا
 اسی شوق بکناری جانان ہو دستگیر
 غم اس کا دل کو دیہانین لانا نہیں
 میری نظر ہے اپنے ہی حسن قدیم پر

کہنے کو ہیں تو ایک گرد و جان کہ ہیں
 آواز ہے قدسیوں میں بلند آواز میں
 یہ ربط ضبطِ غیر میں اُن کے کہاں کہ ہیں
 ایسے اُن کو کہے آپ ہی عاشق کہاں کہ ہیں
 بلکہ ہیں ہماری آنکھ کو کاٹے زباں کہ ہیں
 مائیں گے ہم کھان کو کہاں کہ ہیں
 میل پہ کچھ بھی ستمِ باغبان کہ ہیں
 ارمان بھر کوئی میرے دل میں کہاں کہ ہیں
 اُدھر ہوئے کچھ کچھ توجہ کمان کہ ہیں
 سر ہے ہمارا اور قدم باپ سنان کہ ہیں
 آئے ہو وہ خواب میں مجھ نالوا میں
 بگڑی ہو مزاج میرے مہمان کہ ہیں
 دو آئینے یہ سامنے دو لوجہ ہاں کہ ہیں

ناظر بھی جان بلب تھا وہی چل بسا نہ ہو
 وہ سوگ میں سنا ہی کسی نوجوان کہ ہیں

راہد کو کرامات دکھا دیتے ہیں
 آج ہم مہر و مروت کا سلا دیتے ہیں
 داد ہستی لب اعجاز نما دیتے ہیں
 میرے شہر کی ہوا باندھیں اہل مذاق
 جنتِ بایں خاریا بایں کی نیابتیں
 شرم آنکھوں میں صنم مہر خوشی لب پر
 لب جان بخش کا اوسن کے اشارہ پا کر
 غنچہ سول کو سیر باد پریشان کے ستم
 باکین کی کوئی کیا کہ خزان کے جو کے
 خجیہ گر کو ہی جسے دیکھتے ہو تاجرون
 ہم جو کرتے ہیں بیان حال سنجی لب
 انہی شوخی کو شرارت کو ادا کو بھگو
 بیکی رچو کوئی انا سر و نہ والا
 قدر کرتے ہیں عاشق کی جیسا جان
 بگمائی گوئی ایاں اتوائے کیونکر

کاک بوتل سرشاری میں اُور اوتے ہیں
 دل تجھے لہو لگہ ہوش ربا دیتے ہیں
 جو دہن پر سیر ترا ہر جلا دیتے ہیں
 منہ سے سر جو خطابے اُور دیتے ہیں
 دہمیان ہم جو کریاں کی اُور دیتے ہیں
 وصل میں یہ شیر انداز مزا دیتے ہیں
 باغین رام کلی ہول سنا دیتے ہیں
 اکیس میں گل صابر گنا دیتے ہیں
 ٹوپاں باغ میں چوکر اُور دیتے ہیں
 ہم گریاں کی وہ شکل بنا دیتے ہیں
 یار کی کا کل شکونے ملا دیتے ہیں
 جگہ ہر لب پگڑتے ہیں بنا دیتے ہیں
 وہ اشاریے سیر ہی قبر بنا دیتے ہیں
 دل پہ پڑتے ہی لگا ہوں گرا دیتے ہیں
 رعبُ الفت وہ میر دل پہ بنا دیتے ہیں

کوچہ یار سے پتر ماہوں شیمان ہو کر
 میں وہ بیل ہوں شر آتش گل کے اُدھر
 محض یار میں سکتے سہ پہر پتھر ہی میری
 سوزِ الفت کا جو احوال رقم کر رہوں
 بد دعا سے دلِ ناشاد کو ڈراؤ ظالم
 اپنی کیا تھی یہ تو ماہی جو کچھ لڑکھو غلام
 آپ چالوں کے ہم آواز مسکت دل سے
 رشک سے میری وہ آگاہ ہیں زبان کے حق

مجھ کو نقشِ قدمِ غیر مٹا دیتے ہیں
 آشیانے پر پیر پہول چڑھا دیتے ہیں
 جیسے دیوار پر تصویرِ نیا دیتے ہیں
 شہر و پڑ کے پیر خط کو جلا دیتے ہیں
 بات اویٹتے ہیں تو دنیا کو مٹا دیتے ہیں
 کسی صورتِ سرِ ہم آئینہ دکھا دیتے ہیں
 روز سوئے ہوئے فتنوں کو جگا دیتے ہیں
 دہرہ ایک غیر کے تصویرِ نیا دیتے ہیں

کب ایسے تھے کھرچا دوستد کے ناظر

۱۷

ہم نے دل آج جو مانگا تو کہا دیتے ہیں

اب وہ یوں امتحان لیتے ہیں
 وہ زبانی ہی مان لیتے ہیں
 غیر کے پہول پان لیتے ہیں
 جاننے والے جان لیتے ہیں
 کٹھنوں اپنے کان لیتے ہیں

دل کے ہمراہ جان لیتے ہیں
 اب تو میرے پیا میر کی بات
 خون رولاتے ہیں کوستہ میں مجھے
 اجنبی دشمنی نہیں رکھتے
 دلی سرگوشیاں ہیں غیروں سے

دین مجھے اپنے ہاتھ کی تحریر
 دل میرا ملے پنچہ شرگان
 حرم و دیر سے جو ہو نزدیک
 ہجر کی رات چکیاں کیا کیا
 پیارا آ۔ ہے او کی باتوں پر
 تجھے امی تختِ فرج صنم
 عشوہ در بادہ آفت میں
 کیوں نہ وعدہ بخلا ہوں ہم بھی
 جب سے غزالِ بنگلی تلوے
 اُون کے انداز و نازِ تعمیرِ ادا
 باغینِ جا کے عزتِ ششاد

وہ جو مجھے زبان لیتے ہیں
 ختمین ہاتھ سان لیتے ہیں
 ہم وہ زارِ مسکان لیتے ہیں
 دلمین دہم و گمان لیتے ہیں
 سنہ میں جوئی زبان لیتے ہیں
 و ام ہم آن بان لیتے ہیں
 آن کے ساتھ جان لیتے ہیں
 سنہ میں کس کی زبان لیتے ہیں
 خاک حو کی چہان لیتے ہیں
 دل میرا چہین چہان لیتے ہیں
 سر و قدرِ نو جوان لیتے ہیں

۸۹

ہم بڑا بھی کسی سے اسے ناظر

۱۴

اپنے ہی دل میں مان لیتے ہیں

اے برب ہوں اشکبار ہو نہیں
 کیوں نہ آنکھوں سے شر سار ہو نہیں

دست بردل ہوں تو قرار ہو نہیں
 اشک اُمڈین تو اشکبار ہو نہیں

تیج ابرو کا جان نثار ہو نہیں
 جو یہ کستا ہے کس کا یار ہو نہیں
 خاک میری اڈا کے لڑنے گئی
 میرے نالوں کی دیکھ لیتی تاثیر
 تم سے اک دل ہی نہیں ہوتی
 ناز پیر معان کو ہے جہیر
 جوشِ پروان ہے بارشِ حیات
 کس کو رحم آئے لاغری پہ میری
 میرے عیون کو ڈھانک رکھا ہے
 دستِ بردی جو نگر کر ہر بیکار
 حالِ ابتر ہے جی پریشان ہے

دم نہ دمجکو ولفکار ہون میں
 حیث اوس شوخِ نثار ہو نہیں
 دوشِ بادِ صبا پہ بار ہو نہیں
 تم ہو مضر کہ بے قرار ہو نہیں
 اور سو جان سے نثار ہون میں
 شیخ وہ رند بادہ خوار ہو نہیں
 یان گناہوں سے آشکار ہو نہیں
 دل میں چیتا نہیں وہ خار ہو نہیں
 خاکساری نے وہ غبار ہو نہیں
 جیبِ دامن سے ہوشیار ہو نہیں
 سرسبز شکلِ انتشار ہو نہیں

ناز کا کل ادٹھاؤں کیا ناظر
 اوں کے مو سے کمر سے زار ہو نہیں

۲۵

۹۰

تیا نکلی ہر اک پہلو فغان میں
 نجر آئے اشکِ چشمِ درسا میں

رہوں تیا ب یوں سحرِ تیا نہیں
 کچھ ایسا درد تھا اپنے بیا نہیں

ہنریں تاج کلام اب زبان میں
 زمین کا مین ہوا جاتا ہوں پوند
 میری رسوائی کا ناموں کے دم سے
 نگہبانی کو سیر جاگتا ہے
 نشانے کو میری ہستی کا نقشہ
 رہتے تا یاد تم کو وعدہ شب
 خطہ عارض نے طرفہ گل کہا یا
 عدم آباد کی تم اے نگہبین
 شاخوانی قاتل کر رہے ہیں
 بہار آئی پہلے بن گل نہاروں
 میرے زخموں کے منہ کھلوا دیکھو
 فصاحت کا ترالطف بلا غبت
 سپاہی زادہ ہیں حصہ اپنا
 میرا دستِ سکوت ایچ شِ حُش
 زمانے پر کو ہم نے اداسکی صورت

سنو حال دل مضطربان میں
 غنیمت کا بوجہ ہے خواب گرا نہیں
 ڈنڈورا ہو گیا سارے جہان میں
 اٹھی خاک چشم باسبا نہیں
 ہوا ایک زمین و آسمان میں
 گرہ دو کا کل غیر نشان میں
 دکھایا سبز بلخ اس پوتا نہیں
 کرد تعریف کچھ اپنی زبان میں
 دامن زخمِ خنجر کی زبان میں
 شوق پہولی ہے چشم باغیا نہیں
 عجب جوہر بن خنجر کی زبان میں
 یہی دو چار باتیں ہیں باغیا
 زبان تیج ہیں جوہر نہ باغیا
 پینسا ہے چاک دامنِ قضا نہیں
 دکھائے پردہ حسنِ بیان میں

ہمارے بخت خفہ سروہ لے قرض
پڑے میں آتش فرت سحر چاہے
آفاق وصل جو ناگشتہ تھا
بھی پر ہم سے ہر ابرو کا قاتل
مجھے ڈر ہے کہ داغ خط پہی آجائے
نکاہ مست اذنی جو ہستی ہے
سزا دی ہے پیشگوئی شب وصل

ہنیں گرنید چشم با پسبا نہیں
جگر میں دلمیں سینہ میری نہ نہیں
نہ آیا وہ کسی صورت یا نہیں
ابھی تک بل ہر تیغ استخوان نہیں
کسیدن معیت پیر معان میں
رگسے زلف کی خواگرا نہیں
نشان دانو کو میں اب تک با نہیں

ہوئی بن گنگا سے مریاظر حسد سے

۱۵

خدا کا نام بت سن کر اذان میں

۹۱

دردناو نہیں نہیں تاثیر شو نہیں نہیں
اب ہمارے دل میں کیا اون کے جو نہیں نہیں
بات کرنے کی کوئی اہ ان بن میں نہیں
ہم جوانی کی قسم کہ ہاتھ لگ نہیں نہیں
مستہری اون سا کھر کوئی کھر نہیں نہیں
سیر نہ کی سونگ اس کے جو بن میں نہیں

وہ تباہی ہو گیا جان حزن تن میں نہیں
جاتے ہی جوش جوانی سب انگین گین
کس کے کیے بڑی ہو بیٹھے ہر نہ
صل کر آوار پر شوخی سحر فرما نہیں نہ
کیے اک انین دم دیے دل لیکے
بالخطوط رہا دست برد و شوق سے

<p>سکرتی اسکی جوانی میں بچا، مگر خو وی نہ تو عظیم جسے سرو قد اوپر مچھے بولسی بے دل تر تپا ہر تر پنے کیلئے سہلہ نیت تو قائم خدا کی یاد کا صف شکن نہی و کافکن سچے خیر نہی فصل گل میں جو خون ہر گل کی کھلی ہوگی دہر بازو کو گھنٹو کر صید یوں مرغ نظر دستِ وحشت کی کشاکش قہر و خجالت</p>	<p>حرف کسو اور کیا ہی انا جو بن میں نہیں اچھوٹ لیا گولا ایک ہی بار میں نہیں ناک لطف تو قدر ہی کنج مدفن میں نہیں کیا غرض گر رشتہ تسبیح شہر میں نہیں کون سا جو ہر سیر شکر گانگی ملین میں نہیں تیرا بہن کچھ سیر و امن کی تیرے میں نہیں وام ہے بخیر کا ڈر اسکی ایک میں نہیں بس وہی اچھا رہا جو وار داس میں نہیں</p>
---	--

۱۹	<p>جلوہ فرما سے جمال یار سحر ناظر جلال اسلئے بخوف ہو دشتِ ایمین میں نہیں</p>	۹۲
----	---	----

<p>بکیوں کا حشم کوئی کھاتا نہیں غم کو میں غم مجھ کو خوش آتا نہیں اکمد و شوق طہیدین المدد سبکو ہے بوابس پڑ پڑی عزور آہ سے پہلے تو بجاتا تباہ عرش</p>	<p>عذر خواہی کو ہی دم آتا نہیں یہ مجھے اور اوس کو میں کھاتا نہیں مجھ کو یہ صبر و سکون بہاتا نہیں کون سا گل ہے جو اترتا نہیں اب دل قاتل تھکاتا نہیں</p>
---	--

بیٹو ہو نرم عادیں بے نقاب
 منف سحر و جگر ہی تھک گیا
 وصل کو دور کا ہے خوش سوال
 ان تبوں سے اپنی منہ مانگی مراد
 چٹکیاں لیکے دل میں شوق وصل
 کیا تاشہ ہر کدہ شستہ ہر چوب
 تو ہی آجائے تو شاید صبر آئے
 کیا سب جانان کو آنکلی لپیڈ
 خوفِ دربان سے سر آ باز کا
 جو نظر آتا تھا اُس کے روبرو
 کیلئے ای بر گسیو کے سیاہ
 طوقِ سوخت میں اب چٹیر چار
 بن گیا پردہ فروغِ حسنِ یار

باین پہ آنکھوں میں حجابِ آتا نہیں
 اب کسی پہلو سے تر پاتا نہیں
 باین زبان پر دعا آتا نہیں
 بندہ حلق کو ٹھی پاتا نہیں
 کس گھڑی کس وقت تر پاتا نہیں
 ہم سے رازِ دل کھا جاتا نہیں
 بے تیر سے آحو تو یہ پاتا نہیں
 استخوانِ خلیفہ کھا جاتا نہیں
 اب تصور بھی کبھی جاتا نہیں
 اب بے بین اب نظر آتا نہیں
 بکھیاں کیا نون کی چپکاتا نہیں
 بیڑوں پر ہاتھ دوڑاتا نہیں
 وصل کی شب کچھ نظر آتا نہیں

اس میں تم اُدبھی ہونا کس لئے
 عشق سے رشتہ نہیں ناتا نہیں

تم مزار شہد پر کیسی آستری نہیں
 جی خوش رنج سے تھا ہوا رستا ہی نہیں
 ہم اگر جانتے چرسن کو ہے پاس حیا
 حال موسے جو سنا تا ہوا تو کہتے ہیں
 اون کے جاوی جو سائیں تو سما سکے ہیں
 تم نے چمکے رکھو دم بتایا تو ہر
 خواب میں آتی ہیں آتی نہیں بیدار ہیں
 چہرے پلوں پر دشمن میں پڑے سو ہیں
 کہ سطح ہو تے ہیں تیرے رنج میں ایمان
 جب نہلتے تیرے لئے کاکلہ تھا ہم کو
 زندگیمیں تہی شکایت میرے روز آئنگی
 اون سے کہا خاک ہو امید معافی باطن
 ایک کیا مجھ سے نفرت ہی میری مٹائیں

یہ تغافل ہے کہ سو تو نکو جگہ آوری نہیں
 دل پلاہان کو وہ مجھ کو جلا ہی نہیں
 دین رکھتے کہی نظر کو دکھائی نہیں
 ایسے اب دیکھنے والے نظر آوری نہیں
 میرے وارن فخر میرے دین ستا ہی نہیں
 میرے عزت تو کچھ نہ جگہ تو باوری نہیں
 یوں وہ آتی ہیں میرے گھر میں آتی نہیں
 اوسے دعویٰ کہ ہم نیک آوری نہیں
 یہ تو اللہ میرے دین میں آتے ہی نہیں
 اب یہ شکوہ ہے کہ دیکھو وہ جلا ہی نہیں
 بعد مردن یہ کلام کہ اب آوری نہیں
 خاک میں دل کدور تو لگتی ہی نہیں
 بے اوستہا جو نقا آپ اوستہا ہی نہیں

اون سے مطلوب طر حذر بہت ہیں ناظر
 ہم سے دیدار کے طالب نظر آتے ہی نہیں

یستی کا جسکے کھٹکا ڈوہستی کچھ نہیں
نشہ وہ نشہ ہے جو چہرہ انداز سے تاج و شہر
یونہی ہر اک جس سے ہزار الفت میں
نما کار نیہ دکھا یا جب مکان لائے مکان
پکے دست ساقی سیکش عالم فست
خزن سر و دست ہر دل الفت شعار

جسکی ربا دیکھا سامان ہو وہی کچھ نہیں
یہ نہیں ایدل تو لطف سنی پستی کچھ نہیں
جو گران قیمت ہر وہ کچھ ہر سستی کچھ نہیں
پھر کہے کیوں کر دل نادان پستی کچھ نہیں
پھر نہ زائد تو جانوں و قیستی کچھ نہیں
اس کے آگے دین دیکھا کستی کچھ نہیں

یا کے ناظر دولت عشق جناب گل حسن
شکر کی جا ہے خیال تنگ سستی کچھ نہیں

سادیف و ا و ۲

۲۲

۹۵

دولہ لہر پین اگر تیغ دو پیکر ہم کو
میں لہر ہے نہ قابو ہی تو نہ پیکر
راست بازاران جہان کج و خوشی
کچھ تو ارمان نکلیا میں ہم آغوشی کے
کل مقرر کسی دشمن کو نہیں وہ دو چار
غیر کی چھیرہ با اپنی بنائیکے لئے

مژدہ یار ہے خجرتہ خجرتہ ہم کو
کیون نہ بایا ہے پھر خالق اکبر کو
سید ہی راہوں و سیکڑوں چار کو
تو ہی چاہتی سرگائے دل منظر کو
آج بلکہ نظر آتے ہیں تیور ہم کو
گالیان اوسکا سنا وہ بگڑ کر کو

جس کے آفتانہ غم اور ہوا کو دماغ
 ہاتھ پہلو سے جدا ہو کے کسی کا کہنا
 میں وہ بد کہ کچھ بڑی پڑھ کہ لوہن
 شب کو روپے نکلتے ہیں اندر سیر ہے
 مرے پڑھیں کھٹے دوزخ کو عذاب
 مفت کہتے گل صبح ہوا پر دماغ
 ہے تصور کسی زلفوں کا کہی عارض کا
 و صلیب ہی، او نہیں شوق خود آرائی کا
 دشت گرد ہیں، اوس لعل گرہ گیر کی یاد
 تاسہ یار پر نگ اور آتا ہے
 بیخودی و در موئی تھی کہ ہوا دماغ
 تہ و بالا ابھی موجائیں گے دونو عالم
 بڑی شادیت اور یہ جواب خط پر
 لب خبر تھی کہ شب وصل کو یوں سرین
 خیر اب جو رکاشکوہ کرین صاحب

کر دیاد کی منائی نے کدے ہو
 آپ کیا سمجھے میں اپنا دل مضطر ہو
 رمضان بھر جو نہ می آئی سیر ہو
 کہتے ہیں دیکھنے دیکھنے اختر ہو
 اک پزیر دنے مارا ہے چلا کر ہو
 بیکی دلی اور انے لگے ہے پر ہو
 رات دن کشتے ہیں نرقتین برابر ہو
 آئینہ چہ میں سدر سکندر ہو
 نہیں رنجیر سر کم پاؤ کا چکر ہو
 طائر جان سپار ہے کھو تر ہو
 عیش و شہلے ہو کہ آن لگے چکر ہو
 یوں نہ ہو ہکا ہیکا اکٹہ بدل کر ہو
 صلواتین جو سنا ہے پیہر ہو
 دن دیکھا یگاہ نیرنگ ستر ہو
 کیوں خفا ہو ہو منظور نہیں شر ہو

جبرین روزن و بن گیا چشم صنم	گہری صد حیف ہوا شیر کا لہر کو
اس نظر دیکھے تھی نہیں تاب حرکت	وہ لہ لہوں کے نباوتیہ میں تیر کو

عشق میں سوئے کتابی صنم کے ناظر	۹۶
بیزہشتہ قرآن ہے از ہر ہم کو	۷

وہ اپنے سر پہ تھے زین بلا کو	جو دل دیتے ہیں اوس لفظ و تو کو
ہاں شکایت تھی میں ہم دلی دوست	عشقم دور و الم جو روح جفا کو
ہر اس جہا ہوا ہے وہ جفا کشی	نوازش کو مطلق کو وفا کو
کھاتا ہے دم سیر اشب و دل	صنم دیکھتے بند قبا کو
توہن کی گر بیان پیر زخی ہے	تو دان کیا سند کہا میں گنہ کو
نکت سحر تھار دست رنگین	سمجھتے بارہین رنگِ خا کو

جنریتے نہیں ناظر کی عشم میں	۹۷
الکھی موت آجائے قضا کو	۱۸

کھا مھر و دیکھا جو ہم فر دجانا کو	تو کم پایا ہے ذرہ سو ہی حسن کا کھانا کو
نہا سوچی جنہیں یہ تیرے بار پیرا کو	کہ شکل تار پیرا میں کیا کھڑکے جان کو
نہا لوس غلہ گیسو کا مھر میں ہی پیرا	لئے پھرتا مہلن پور ساتھ چلبلیں میں

زین کین تو تا پائیان اغیا سو حساب
صد سور گنگو کی صد سو جانگ ال

لیا کرتے تیر ہونو کی سحر و جنتین
دکھا کر آنگہ بزگس کو کر دگر کو سید

سیکے جیر من پیا نک بولہ اور و کا پیا
نڈاپش براحتہا بن ہوتا منہن منس

ادب لایع اوقال سر لیا پیا کاٹن ہم
نہایت قول کو دوتو تم اقرار کے کچے

عذر بزرگہ تم نظر والو نہ الیعا
تصورے دور و شین سیر انکھو پیا

تیا سکے اوٹھاتی ہر پر زیر اسان فتنہ
سیہ ختم پریشان روزگارم خانہ بردہ

ہیشہ پیش چشم اوس معصن خسار کو
نہ جلایا جگہ اور دل ہی خوف اناطر

ایسوی کی ہوئی چولی در بند قبا ناگو
یقین ہر مرٹو نکا و کیکرین قسن ناگو

نبا تے ورنہ ہم نر مال کن کو کر دناگو
کھسیا کیا داس نے سیر و خار سخیا ناگو

پے لگشت گر جاو گے حیات نام گستا ناگو
کہ تیر سیر ہن اک تار جس جسم عرا ناگو

رولا تا ہی ہو آسوداں وہ ختم خد ناگو
قسط کا کہ لین سر پر کیے بار احسا ناگو

سلام اپنا تہار عہد کو تسلیم پان کو
ڑا تے بوعبت کھل چہر سو تیغ بڑا ناگو

چپا سات پردہ نین ہن ہم مھر و خانا
ستم کی گر شین آتی ہن وئی چشم قنا ناگو

دل اپنا دیدیا جب آؤ کی لطف پیچا ناگو
وہ قارہا ہونہ گردا نا کہی ہوئے فراق ناگو

وگر نہ ضبط کر سکتے نہیں کیا آہ سوز

و جان پائزنده ایک ہی تخیر و کین تو
 و چون آب مال عاشق و لایق کین تو
 و این اپنی سستی تخیر کو است و کین تو
 و بجائی تو پیر که چشم او س قند سمانی
 و سر کس طرح تو بنین و جنکو و کور
 و کویا لیونکر خواب اس نخت خسته کو
 و خود رفته و جنکو و لیکر سر کار شترین
 و این حسین هم سر خلیک بوسه باریک
 و سطر فیروز جاوین عبث صحر او دیوان
 و کیو مضطرب دل هر بیکل الطرف قاتل
 و بار بزم دست دعا کین شانی
 و این لکون غدا و برین ایسے بنایین
 و این چون نقین و حوی الفت پر و
 و علاج بن صبر او شست خیر و
 و دیلی کشش هرگز از دین محبت می

تیر صید غنای حشمت آمو گیر و کین تو
 سر ره چلتے پیر تو اسکو بر تقدیر و کین تو
 کوئی هم کونذیکو هم تیر حایر و کین تو
 که که ساتھ وایک روش تقدیر و کین تو
 ذرا سکر تیر جادو و بر تیر تقدیر و کین تو
 از زندان تیر انالہ زنجیر و کین تو
 ذرا کنتو اگر انی آب ہی تصویر و کین تو
 اگر اپنے خط رسا کی تیر و کین تو
 بر خدا دست کا کبر و خانه زنجیر و کین تو
 بتا است نشانہ کسکو تیر تیر و کین تو
 تخیر قابو و مایہ و امن تیر و کین تو
 ہزاروں زبانیں ایک ایک کی تصویر و کین تو
 سکوت شمع پر ساجی کا کبر و کین تو
 و آب و صحر کو چہ پیہ و کین تو
 و عدل لیونکر کسکے تیر و کین تو

کچا کشتا ہو کوئی نقل میں کب جو پیر اصلی

بہلا انکھوں کی صورت ویدہ تصویر دیکھیں تو

۹۹

دل و دیدہ ہو کر میں اوکھی الفت کا سبب ناظر
کے اس جرم کی دیتی میں وہ تعذیر دیکھیں تو

۱۱

جو ہر زبان سے نہ نکلا جو گزرا کا پہلو
سافر دباؤ و سطر سے گرا و ساقی
آواز جو ہو شک و لکھ چاہا پیکار
باغ عالم میں دل کو بگڑنے پایا
و سب دم باز و مقلد کو دعا دیا ہر
بدلے پہلو میں لاغری نہ رسد و وصل
آتش ترے سا آگ لگا دھال میں
بکی شرب غم جو آتا ہے آ
دیکھتے ہی آدھ بچ بچے مرہ سے آنکھ
میرے آنکھوں تصور کو کر گیا گرم

سینہ زور سے لیا یار کے در کا پہلو
ہنسن پہلو میں کسی شیک تھر کا پہلو
دیکھ لو دیکھ لو مجھ چاک جگر کا پہلو
ہر کچے کاٹنے نہ دبا یا گل تر کا پہلو
و ہن زخم سے مجھ جستہ جگر کا پہلو
کلا پر ملا اوس کے کمر کا پہلو
پہلو تر ساقی گلو سے جو سر کا پہلو
درد آدھ آدھ کر دبا یا ہر جگر کا پہلو
تاکہ مہر نہ ہو مرغ نظر کا پہلو
جی چور تھا ہے تراکت سے کمر کا پہلو

یہ پیکار تو چہ مال نہیں اسے ناظر
حور فریاد کے قابل ہے بشر کا پہلو

۱۰۰

۲۳

دل دیکے صفت ہی کسی غفلت شمار کو
 آہہ آہہ آنسوؤں جو رولا عجیب نہیں
 سو ذکو اہلِ ظرف نہیں کرتا پال
 تو کبھی صفائی میں ہی کدو کا میل ہے
 بانڈی ہوا نیلے میل نے باغ میں
 آمد جو کسی تبتِ نازک مزا جلی
 میں اور ترک الفت خوابانِ خدا ڈر
 دیکے بعد ہی کدو کاوشِ نیاری کی
 آخر بیک اشکِ مڑے ہیکس پڑا
 چون اودھری پری ایہ دھری پیر کیا
 اللہ کے اشتیاقِ اہلِ بیبے شوقِ مر
 کر دیگی دھیر خاک کا آہِ ستم کشان
 دنا کی کا باؤ دہ بالین گور پر
 کھائیں پس فنا میری کسوں نے بیان
 ہے قطع جبے آمد و شکار کا وہ سلسلہ

لیت و لعل میں الدیا جانِ زار کو
 مرگاہن ہار دیدہ ابر بہار کو
 چہا لنگا ہی تیر میں چہا تھی سحر کو
 واسن جہا تے میں ہمارے غبار کو
 کہہ گا ہوا خزان کا نسیم ہار کو
 مرگاہن جہا تے ماہون رہا ستار کو
 نامح یہ فقرے دی کسی مار کردہ کار کو
 مدمم کر دیا میرے لوحِ مزار کو
 رو کا جگر نے لاکہ دل بقیار کو
 دشمن سے ٹکڑا دل بقیار کو
 بھولا ہوا ہون زندگیِ ستار کو
 ایچھ چیرنا نہ کسی دلفگار کو
 سینے سے ٹوک بیکالگانا فرار کو
 دگر زمین دی نہ فلکِ دار کو
 آنکھیں تر سگی میں تیرے آثار کو

لکھنؤ کی ایک اور کوہِ صل میں
 روئے زمین پر ہم ایک ہی
 سرمد لگا کے لکھنؤ میں تم نے غضب کیا
 بعد قنابہ میرے جلا نیکی واسطے
 اہل نہ ہاں نہ نک نشینوں کی ہر نمود
 انگلیں یہاں کریم سے کوئی مل گیا ہر ہیر
 بتیا یہ ہوتے لکھنؤ آخر کو راہ پر

کر شعل نہ لکھنؤں نگہ شہسار کو
 دلوں جگ کو ہوش کو صبر و قرار کو
 تھوڑا پانچ پے آبدار کو
 پروانے گہیر لیتے ہیں شمع قرار کو
 دیکھا ہے زیرِ اُمنیہ خطِ غبار کو
 اب دیکھنا ہے گردشِ لیل و تہار کو
 دیکھا گیا نہ آؤں سے سیرِ انتظار کو

۱۰۱
 ۱۱
 اے نظر کہ پارِ سماجی میں مشہور شہر تھا
 کافر بہا تیوں نے اُدسی و تیدار کو

دل چور اُنیکا ہے بیک تو جیسا کہ کیوں
 دل تو تھا ہوتا تھا لکھنؤ کیوں ہو
 طعنہ غیر سے گزرتا تو نہ یوں لفظِ رباؤ
 بد نظر ہم نہیں کچھ حیرتِ راجاںِ جہان
 میں سمجھتا ہوں اس کو دُعا سے بڑا
 یار کے جلوہ تائیکو وہی نور ہے

لکھنؤ یوں دید و دانستہ چور اُنیکا
 بات بتی ہاں نہیں ہر تو نباتے کیوں ہو
 جب سماجی نہیں پھلن سما کیوں ہو
 سینہ سر بارو ہے سچ چپا کیوں ہو
 پھر سیر قتل سے تم بات اُدھا کیوں ہو
 داغِ طور و زوفا سے ڈرا کیوں ہو

بہرہ موقوف تو ہو نید و دہر نہاد کلا	میرے سینے میں ابھی بات نہ ہو چکا کیون
ناز سے ہاں شہر وصل کیسا کہنا	ہم میں دوسو تو سینے میں کھائیوں
وصل کا شوق بھر خود نہیں سونے دیا	تم یہ کہتے ہو کہ ہر جا کرا لیں ہو
نیت دما بود جو رہا لکھو کرو	آدنی ہستی کی طرح ان کو سنا کیوں ہو

۱۰۲	تم اسیرِ حسیں کیو جو نہیں اسے ناظر شعروں کے حسیں کو سنا کیوں ہو	۱۵
-----	--	----

مستراب نہ رہے بال برابر کیسو	شانہ آیا تو ڈھلے سا بھر کے اندر کیسو
دام میں یمن نہ عشاق کو کیوں کیسو	جسٹاز میں گانہ، میں شکر کیسو
قہر ڈالیں نہ ہر دل و دین پر کیسو	کا کہ کافر میں یہ بکیش شکر کیسو
عقدہ خاطر عشاق ہے الاخیل	صاف منہ پر یہ کہہ دیتے ہیں کہ کیسو
حال پوچھے تو کوئی ان کی پریشانی کا	دونوں شانوں پہ تیرے لوٹ میں کیسو
ظلمت شب میری آنکھوں میں پھیل کر گئی	آجکل میں نظر رہتے ہیں میں بہر کیسو
اُدھر چلائیے پریا ادب ہی جو بن اُدھکا	ہو گئے حزن دل آرا کیلئے پر کیسو
بڑے شانوں پر یہ بات ناگہر سے میں	ہنگے میں عدم آباد کر رہے ہر کیسو
انکے سود میں یہ سب سے سوسا مانا	کوہ و صحرا میں پھرا میں ہر کیسو

<p>اگے اب اور کھانچا میں بڑا بھر گیسو آج میں بھرے ہوئے کپڑے کو کسیر گیسو یہ ضرور آنتے ہیں کوئی نہ منتر گیسو آنکھیں انجم سر ٹرا لکے شب بھر گیسو تاکر رہتے ہیں ہر روز برابر گیسو</p>	<p>طلحہ محشر کو تو پہلے ہی دبا کر ہا ہے دلِ عشاق پہ نازل ہیں بلا میں صدما یہ وہ کار میں کہ لیتے ہیں ہزار جانیں چپڑ کی افشان جو کبھی دس پر آ کر ہر کیا ہے ہم دونوں کو جو کیسیاں</p>
--	--

۱۲	<p>انکی خلقت میں کجی ہے جزا اسے ناظر راستی رکھتے نہیں بال برابر گیسو</p>	۱۰۳
----	---	-----

<p>بختِ حقہ کی سیریاں نیا اور آجاؤ دل لے یا نہ لے آنکھ ہر ملا جاؤ ہم بھی دیکھیں ہیں آنکھ دکھا جاؤ دل میرا خانہ ویران کیا جاؤ جس قدر تم میری نظر و نہیں سجاؤ چشم گرا لکھو ذرا آنکھ دکھاتے جاؤ مجھ سے روٹھا ہی دل سکون سا جاؤ کہہ گزرتا ہے کہ نام اپنا بتاتے جاؤ</p>	<p>خوابِ سوطال واروں کو گھاؤ نہ سہی ربطِ عشق تو بڑا تے جاؤ جسکی شوخی نہ کیا عرتہ دبا لا عالم چوڑا ہو سین بیان اپنا کد باد رہے مجھ کو بھی گوشہ خاطر میں گاہ و آؤ جبر میں ہوتے ہیں طوفان ایسی برپا تم کو جا میکا دیا اذنِ غلط وار ہو میں اونکا دریاں نشا سا ہر گز اسیر ہی</p>
---	--

ہوشت یاری عشقی حیرن پیش آئیگی
 ہاؤ وحشت ہر نینگی مانع دنیا
 پریش جو رہو محشر میں تو کیا غم کرو
 ہنس کے فرماتے ہیں پری کہیں زمین
 خواہ پامال کرو خواہ گرہ میں باندھو

میں رہوں کون عالم میں تباہ جاؤ
 خاک امیرِ بزرگ خزان دین اور جاؤ
 کوئی بات اپنی بریت کی تباہ جاؤ
 میں جو کہتا ہوں کہ سر سے اڑ جاؤ
 دل کو اسی جان پہکانے تو لگا جاؤ

۱۰۲

اوس کا کہنا کہ میرے سر کی قسم اے ناظر
 شعر چٹائی کے ہیں اور سناتے جاؤ

۲۱

مرزا و بال جان بچو اسے تباہ ہو
 ہے سنا ستم کا جو چہرہ جفا ہو
 رونے سے رازِ عشق کھینچ لیا ہو
 آوارہ کوہِ دوست میں شاید ہوا ہو
 وہ بھڑکن نہیں میں تھا و حجاب پر
 جاتی ہے جان و صبا میں کیوں آواہ ہو
 درتاہین میں کثرتِ بیدار جو رہے
 دشمن اپنی کوئی بھی کہتا ہر راز ہو

شاید کسی حسین کے ادا ہی قصانہ ہو
 ہو رنجِ میرے دلو اگر تم تھا ہو
 اچشم زار دیکھ کوئی دیکھتا ہو
 گم گشتہ دل کسی کو کہیں بڑبڑا ہو
 خود ہی یہ دیکھتے ہیں کوئی دیکھتا ہو
 دل اوسکی شوخون پہ کہیں آگیا ہو
 اوس کو ستا سوجو ستم آشنا ہو
 یہ کیا کہا کہ اوس سے کہیں کہہ دیا ہو

غیر و نکو بد دعا کر عوف دیتے ہو دعا
 دربان ایر ہو شب وعدہ ہوشیار
 چرچے میں اپنے عشق و محبت کو درود
 نور دیتے ہیں صل میں ہم ہر اوسط
 مازک آپ ایک ہی ازک مزاج ہیں
 گھبرا کے منتوں سے سیر و کہہ ہیں وہ
 کیسی ہیں نرم غیر میں یہ حجاب بیان
 برہم کیا ہے مجھ کو گریبان تنگ
 ہر روز غیر شکل میں جلوہ دکھاتے ہو
 خط لکھ کر دیدیا ہے گریہ ہی نہ کرے
 تخصیص اسمیں دشمن و احباب کی نہیں
 وان بند شین وہی میں تقاب و حجاب کیا

کہتے ہو بات بات پہ ان کا برہنہ
 سیر انصیب خفتہ کہیں جاگتا نہ ہو
 وہ کون ہے کہ جس نے قصہ سنا ہو
 باہین گلورین ال کو کہلو خفا ہو
 لیکن نہ استقر کہ او ابھی ادا ہو
 ان سے اگر خطا ہو تو کوئی خفا ہو
 تم کسکو دیکھتے ہو کوئی دیکھا ہو
 ممکن نہیں کہ اس سے میر دم خفا ہو
 کلکی خبر ہے کسکو کہ تم کیا ہو کیا ہو
 ایدل پیا سبر کہیں کہا پڑا ہو
 جب یو فانی ہے تو کسی کو وفا ہو
 گو خواب میں ہی اذ کو کوئی دیکھتا ہو

۱۰۵

ناظر بغیر و جہہ پریشا نیان نہیں
 کچھ بیچ عشق زلف کا دلیر پڑا ہو

۹

ابو اسلم نفسو جی سحر گز جانیدو
 دوزخو کہتے ہیں کہ مرزوقین عمر جانیدو

<p>نہ نہ میری خوش کام اس بی بہر جا دو اک ذرا اور ہی جوین کو اور جانے دو دیکھو اب ہونے والی ہے حرکت جا دو کوئی کہتا ہے مجھے خیر گھر جانے دو منہ ذرا صبر قیامت کا اور جانے دو دیکھو اس تیر کو تا حد نظر جانے دو سر نہ طور ہے گرا رہا نظر جانے دو</p>	<p>جان جان دست نکستے کئی کئی ہم ہی دیکھیں گے چھپائی کھاتا کچلی نئون سروہ شب وصل کی کا کہنا تجہ سے کس طرح ہوں مر طالب ارشک پارہ ساز و دل پر داغیہ پہاڑ چٹاؤ ہاؤک ناز کو کرنے دو ٹھکانا دل میں میرے دو دل سوز کا گکاؤ کا حل</p>
--	---

۱۵	<p>ناظر اس تازہ ستم کا ہی تماشا دیکھو اُون کو دل لینے دو اور لیکے کر جانے دو</p>	۱۰۶
----	--	-----

<p>یہ کثرت میں وحدت کا پرواہ نہیں ہو کر ورون میں بے مثل و کیا نہیں ہو جہاں سوز برق تجلا نہیں ہو بصر کا بصیرت کے پرواہ نہیں ہو وہ واحد نہیں ہو وہ کیا نہیں ہو وہ دامِ خم زلفِ لیلا نہیں ہو</p>	<p>تین شخص میں دھوکا نہیں ہو ہزاروں میں تم ہی نظر آ رہے ہو تہارے ہی جلو میں جاسوز عالم گماہوں میں ہو اور گماہوں سے چل بچر ناسے کثرت سے ملتا تمہارا رہا رست بہر جس کے پند میں مجھوں</p>
---	--

پریش ششیم مخمور چیکے سے کش
 میرے دلین پاپون نظونین برقم
 تہاری دوزخ تہاری بکبت
 نہ ہونا ہمارا ہے ہونا تہارا
 نہ عاشق ہے کوئی نہ معشوق کوئی
 حقیقت میں یہ غیرت ہے مجاہدی
 اور تم ہی حیرت میں ڈکے ہو کر ہو
 آ ہے کوئی نہیں تم سے خالی

وہ ساقی مسرت مہیا تہین ہو
 کوئی ہونہ ہو رونق افزا تہین ہو
 جہاں سوز اور عالم آرا تہین ہو
 کہ جب ہم نہیں ہیں تو سر ہاتہین ہو
 تہاں سوا اور ہے کیا تہین ہو
 بجا ہے یہ مرشد کا کہنا تہین ہو
 او دہر سانسے جلوہ فرما تہین ہو
 تحیر ہے اس پر ہی تنہا تہین ہو

مہین حسن خوبان دلبر ہونا نظر
 فلاںے خط و حال زیبا تہین ہو

۱۰۷

نہ جلوہ یار کا آئینہ پیرنگاہ میں ہو
 تو یہ بھی سر نہ کہی جل کے گناہ میں ہو
 قسم خدا کی جو کچھ بھی فرما آہ
 تیرا لگاؤ جو اے درد آہ
 جو عبادت و فروع و غیر گناہ میں ہو

مفاد یہ تو محبت کی رسم دراد
 سال طور جدول لو کی جلوہ گاہ میں ہو
 یہ چاٹ ہم کو نگائی جو اس کی بخشش نے
 کہ نفس اسے اہل دیا ہر دم شہ
 ہزار
 ہر روز شہر ہوں میدان رحمتش

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰ - اقامت شریعت
۱۰۱ - اقامت شریعت

[illegible]

-11-

۱. تر پیر تر پیر تر پیر
 ۲. تر پیر تر پیر تر پیر
 ۳. تر پیر تر پیر تر پیر
 ۴. تر پیر تر پیر تر پیر
 ۵. تر پیر تر پیر تر پیر
 ۶. تر پیر تر پیر تر پیر
 ۷. تر پیر تر پیر تر پیر
 ۸. تر پیر تر پیر تر پیر
 ۹. تر پیر تر پیر تر پیر
 ۱۰. تر پیر تر پیر تر پیر

[illegible][illegible]

6-1

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰

[illegible]

اگر اول کو مرتبه سے کہا گیا
اگر ذہن میں نہ ہو مرتبه سے
اگر اول مرتبه کو پہلے نہ لکھا

جہاں آیت اختیار کرتے ہیں
اگر پہلے کو مرتبه سے لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا

۱۱

اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا

۱۱۱

اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا

اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا

۱۲

اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا

۱۱۱

اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا

اگر اول کو پہلے نہ لکھا
اگر اول کو پہلے نہ لکھا

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

چندین سال در این شهر می زیست

41

411

جاء في نسخة أخرى: وكان في ذلك

وَأَمَّا الْفُلُ فَأُرْسِلَتْ بِرَحْمَةٍ مِنَّا لِيُبَيِّنَ لَكُمْ آيَاتِنَا فَتَدَارَكُوا أَلَمًا لَّيِّنًا

انہ کے ذہن میں ہے کہ جو کچھ آیت میں ہے

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

شیرین، سرسبز و شادمانه
در آن روزگار که در آن روزگار

الم

41

شتر، شتر، شتر، شتر
شتر، شتر، شتر، شتر
شتر، شتر، شتر، شتر
شتر، شتر، شتر، شتر
شتر، شتر، شتر، شتر
شتر، شتر، شتر، شتر

نه تين ايمر سوز اوچر اكه ده اوقه
 و اوقه اوقه در ايمر سوز اوچر
 نه تين ايمر سوز اوچر اكه ده اوقه
 و اوقه اوقه در ايمر سوز اوچر
 نه تين ايمر سوز اوچر اكه ده اوقه
 و اوقه اوقه در ايمر سوز اوچر
 نه تين ايمر سوز اوچر اكه ده اوقه
 و اوقه اوقه در ايمر سوز اوچر

انما الله اعلم
 انما الله اعلم
 انما الله اعلم
 انما الله اعلم

انچه چو در آید چو آید به آید به آید
 و چو آید به آید به آید به آید
 و چو آید به آید به آید به آید
 و چو آید به آید به آید به آید

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

44

011

۱۰۱۲۱۳۱۴۱۵۱۶۱۷۱۸۱۹۲۰۲۱۲۲۲۳۲۴۲۵۲۶۲۷۲۸۲۹۳۰۳۱۳۲۳۳۳۴۳۵۳۶۳۷۳۸۳۹۴۰۴۱۴۲۴۳۴۴۴۵۴۶۴۷۴۸۴۹۵۰۵۱۵۲۵۳۵۴۵۵۵۶۵۷۵۸۵۹۶۰۶۱۶۲۶۳۶۴۶۵۶۶۶۷۶۸۶۹۷۰۷۱۷۲۷۳۷۴۷۵۷۶۷۷۷۸۷۹۸۰۸۱۸۲۸۳۸۴۸۵۸۶۸۷۸۸۸۹۹۰۹۱۹۲۹۳۹۴۹۵۹۶۹۷۹۸۹۹۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر

بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر

بیت حسن و جعفر التواتر

۱۱۱

بیت حسن و جعفر التواتر

۱۱۱

بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر

بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر
بیت حسن و جعفر التواتر

و تسمیه بخود میگوید: یا اترک
 و تسمیه به خداوند میگوید: یا
 و تسمیه به هر که را میگوید: یا
 و تسمیه به هر چه را میگوید: یا

والتی در این کتاب مذکور است و در این کتاب مذکور است

کتاب الفقه فی المسائل
کتاب الفقه فی المسائل

4

711

[illegible][illegible]

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کتابخانه ملی ایران

کتابخانه ملی ایران

کتابخانه ملی ایران

۱۱۱

کتابخانه ملی ایران

کتابخانه ملی ایران

کتابخانه ملی ایران

۱۱۱

۱۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

[illegible]*oi*

در کتب معتبره و در کتب معتبره و در کتب معتبره

15.

این کتاب در بیان فضیلت و کمالات
 ائمه اطهار علیهم السلام و در بیان
 احوال و سیرت و مناقب و در بیان
 احوال و سیرت و مناقب و در بیان
 احوال و سیرت و مناقب و در بیان

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

[illegible]

64

— سے پہلے جو چیزیں تھیں ان کے لئے کہیں

445

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible][illegible]

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

11

[illegible]

۱۱۱

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

(b)(1)

[illegible]

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

44

۱۹. اے اللہ! میرے لیے عذاب کو ہلکا کر دے۔

۴۴۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

9

[illegible]

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

[illegible]

چند چند و چند چند و چند

کے لئے جو کچھ ضروری ہے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰

۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰

۸۸

۱۱

۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰

۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

|| ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ||

کتابخانه عمومی مسجد جامع اصفهان

چندین بار بخواند که در هر روز
چندین بار بخواند که در هر روز
چندین بار بخواند که در هر روز
چندین بار بخواند که در هر روز

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۲- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۳- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۴- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۵- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۶- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۷- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۸- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۹- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۱۰- اتم بهر کس که در کمال شرف است

۱- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۲- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۳- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۴- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۵- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۶- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۷- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۸- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۹- اتم بهر کس که در کمال شرف است
 ۱۰- اتم بهر کس که در کمال شرف است

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

جسے ایسا ہی کہتے ہیں جسے سیرا کہتے ہیں

441

الحمد لله رب العالمين

۱- اے اللہ! میری زندگی میں
 ۲- اے اللہ! میری زندگی میں
 ۳- اے اللہ! میری زندگی میں
 ۴- اے اللہ! میری زندگی میں
 ۵- اے اللہ! میری زندگی میں
 ۶- اے اللہ! میری زندگی میں
 ۷- اے اللہ! میری زندگی میں
 ۸- اے اللہ! میری زندگی میں
 ۹- اے اللہ! میری زندگی میں
 ۱۰- اے اللہ! میری زندگی میں

سید الشهدا، سید الشهداء، سید الشحدا
سید الشهداء، سید الشهداء، سید الشهداء
سید الشهداء، سید الشهداء، سید الشهداء
سید الشهداء، سید الشهداء، سید الشهداء
سید الشهداء، سید الشهداء، سید الشهداء

سید احمد علی محمد قزوینی

بسم الله الرحمن الرحيم

خوب، از شر قتل نجات می یابد، عیناً
خوب، هیچ چه ستمی نباشد، و از شر
خوب، از شر افسوس و اندوه نجات
خوب، از شر غم و اندوه نجات
خوب، از شر افسوس و اندوه نجات
خوب، از شر غم و اندوه نجات
خوب، از شر افسوس و اندوه نجات
خوب، از شر غم و اندوه نجات

[illegible]

کتاب الفقه فی المسائل
کتاب الفقه فی المسائل

241

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

پیشانی

سید علی نقی

୧।

۱۔ اے اللہ! میری زندگی میں
 کمال کی باتیں کر، اور میری

641

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة

الحمد لله رب العالمين

11

[illegible]

14

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

۱
۱- انرا که در کتب دیگر مذکور است که
۲- انرا که در کتب دیگر مذکور است که
۳- انرا که در کتب دیگر مذکور است که
۴- انرا که در کتب دیگر مذکور است که

۱- انرا که در کتب دیگر مذکور است که
۲- انرا که در کتب دیگر مذکور است که
۳- انرا که در کتب دیگر مذکور است که
۴- انرا که در کتب دیگر مذکور است که

الله

در شهر اصفهان به سوی اصفهان
خبر از آنکه در آنجا

الله

در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان

در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان
در شهر اصفهان به سوی اصفهان

در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را

در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را

این دعا را هر روز بخواند
 این دعا را هر روز بخواند

در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را

در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را
 در هر روز که بخواند این دعا را

[illegible][illegible]

و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است

و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است

۱۱

و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است

۱۲

و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است

و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است

۱۳

و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است

۱۴

و انچه در این کتاب است
 و انچه در این کتاب است

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

ان الله يحب المتقين
 الذين يوفون بالعقود
 والذين هم صبورون
 على البوار
 والذين هم
 صبورون على
 البوار
 والذين هم
 صبورون على
 البوار

11

۱۹۱۷-۱۹۱۸ء میں پشاور میں ایک اور بڑی آگ لگی۔

الم

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱- در این کتاب که در این کتاب
 ۲- در این کتاب که در این کتاب
 ۳- در این کتاب که در این کتاب
 ۴- در این کتاب که در این کتاب
 ۵- در این کتاب که در این کتاب
 ۶- در این کتاب که در این کتاب
 ۷- در این کتاب که در این کتاب
 ۸- در این کتاب که در این کتاب
 ۹- در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰- در این کتاب که در این کتاب

۱- در این کتاب که در این کتاب
 ۲- در این کتاب که در این کتاب
 ۳- در این کتاب که در این کتاب
 ۴- در این کتاب که در این کتاب
 ۵- در این کتاب که در این کتاب
 ۶- در این کتاب که در این کتاب
 ۷- در این کتاب که در این کتاب
 ۸- در این کتاب که در این کتاب
 ۹- در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰- در این کتاب که در این کتاب

۱۱

۱- در این کتاب که در این کتاب
 ۲- در این کتاب که در این کتاب

۱۲

۱- در این کتاب که در این کتاب
 ۲- در این کتاب که در این کتاب
 ۳- در این کتاب که در این کتاب

۱- در این کتاب که در این کتاب
 ۲- در این کتاب که در این کتاب
 ۳- در این کتاب که در این کتاب

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰

۱۱

۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰

۱۳۱

۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰

۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰

استر که از کوه سپید است
استر که از کوه سپید است
استر که از کوه سپید است
استر که از کوه سپید است

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

کتابخانه جامعہ اسلامیہ
کتاب: تاریخ ہندوستان
جلد: ۱
صفحہ: ۱۰۰

11

2 بهایچه تهرانی است

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲

۱۵۰۰

وایستاد و بگویند که

61

چشمه که در آن کوه است و در آن چشمه
چشمه که در آن کوه است و در آن چشمه

121

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

11

کے لئے جو کہ اس کے لئے ہے

• 6 f

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

[illegible]

کتاب الفقه المبرور فی الفقه المبرور
کتاب الفقه المبرور فی الفقه المبرور

41

101

۱- در هر روز یک بار بخواند
 ۲- در هر روز یک بار بخواند
 ۳- در هر روز یک بار بخواند

کے لئے جو کہ یہ ہے کہ یہ ہے کہ یہ ہے

[illegible]

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

والتبرء الى ربك الرجاء
والتبرء الى ربك الرجاء

८२१

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

[illegible]

[illegible][illegible]

۱- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید
 ۲- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید
 ۳- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید
 ۴- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید
 ۵- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید
 ۶- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید
 ۷- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید
 ۸- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید
 ۹- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید
 ۱۰- ای کجاست که بخت کز چرخ برآید

(40)

[illegible]

۱- چکر بنام ابوبکر و عمر
 ۲- چکر بنام ابوعبیدہ و جابر
 ۳- چکر بنام ابوسلمہ و ابوجہش
 ۴- چکر بنام ابوسلمہ و ابوجہش
 ۵- چکر بنام ابوسلمہ و ابوجہش
 ۶- چکر بنام ابوسلمہ و ابوجہش
 ۷- چکر بنام ابوسلمہ و ابوجہش
 ۸- چکر بنام ابوسلمہ و ابوجہش

عزیز و محترم ہونے کے لئے
 ہرگز نہیں ہوتا ہے کہ
 یہ دنیا کی چیز ہے
 اور اس کی قیمت
 اس قدر ہے کہ
 اس کی قیمت
 اس قدر ہے کہ
 اس کی قیمت
 اس قدر ہے کہ

44

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

60 f.

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰

و اما در این کتاب که در این باب
 از این کتاب که در این باب
 از این کتاب که در این باب
 از این کتاب که در این باب
 از این کتاب که در این باب

[illegible][illegible]

سرسبز که برین کمر خنجر است
که کوکب در این کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است

که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است

که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است

۸۸۱

که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است

که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است
که برین کمر خنجر است

[illegible]

۱۰۰

درستی چنانچه در این کتاب

۱۱ سُبُوْرِيْ سَبِيْرِيْ رُوْمِ اَسْبِيْحِيْ قَتْمِ

استور، سیمیه، خوشنویس، شیرازی

مستحق که در آن سر مقرر است.

استیغاثه فی الجہنم

مستقیم است و در این صورت

سنة ١٠٠٠ هـ

سید الشہداء علیہ السلام

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

۱۴۲

از این کتاب به دست حضرت میرزا محمد تقی میرزا

နိဗ္ဗာန်သို့

در بیان این امر

میرزا محمد علی بیگ

از این شهر به سمت شرق

میں نے اپنے بچہ کو کہہ دیا کہ میرے

سفر - ۱۰۰

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

۱۷
۵۰- قیامت کی پہچان

[illegible]

۱۱۱

71

19

[Handwritten signature]

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم

171

والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۹۰۰

471

71

و قمر و کبریا که اینست
و قمر و کبریا که اینست
و قمر و کبریا که اینست
و قمر و کبریا که اینست
و قمر و کبریا که اینست
و قمر و کبریا که اینست

چتر اترے کہ کر نماز پڑھنا
 اُفٹنہ اکتیہ نماز پڑھنا
 اوتیرا اوتیرا، ابرہہ کہ پاد
 چتر اترے کہ کر نماز پڑھنا
 اُفٹنہ اکتیہ نماز پڑھنا
 اوتیرا اوتیرا، ابرہہ کہ پاد

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود

مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود

مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود

مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود

مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود
مدرسه ای که در آنجا بود

و اما در هر یک از اینها

بسیار از اینهاست که در اینهاست

و اما در هر یک از اینها

بسیار از اینهاست که در اینهاست

و اما در هر یک از اینها

بسیار از اینهاست که در اینهاست

و اما در هر یک از اینها

بسیار از اینهاست که در اینهاست

و اما در هر یک از اینها

بسیار از اینهاست که در اینهاست

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

حقیقت سرایه سحر
 حقیقت سرایه سحر
 حقیقت سرایه سحر
 حقیقت سرایه سحر

 14^2

وہی ہے کہ جس نے اس کتاب کو پڑھا
وہی ہے کہ جس نے اس کتاب کو پڑھا

471

[illegible]

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible][illegible]

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په
د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په
د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په
د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

د افغانستان د سولې د پروسې د ترمیم په

سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے

سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے
سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے

سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے

سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے
سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے

سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے
سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے

سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے

سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے
سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے
سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے
سے اُن کی تہذیب اور تمدن سے

سویں روز کی دعا ہے کہ

ترجمہ: اے اللہ! میری دعا قبول فرما اور میری حالت کو بہتر کر دے۔ آمین

ترجمہ: اے اللہ! میری دعا قبول فرما اور میری حالت کو بہتر کر دے۔ آمین

ترجمہ: اے اللہ! میری دعا قبول فرما اور میری حالت کو بہتر کر دے۔ آمین

ترجمہ: اے اللہ! میری دعا قبول فرما اور میری حالت کو بہتر کر دے۔ آمین

ترجمہ: اے اللہ! میری دعا قبول فرما اور میری حالت کو بہتر کر دے۔ آمین

ترجمہ: اے اللہ! میری دعا قبول فرما اور میری حالت کو بہتر کر دے۔ آمین

ترجمہ: اے اللہ! میری دعا قبول فرما اور میری حالت کو بہتر کر دے۔ آمین

ترجمہ: اے اللہ! میری دعا قبول فرما اور میری حالت کو بہتر کر دے۔ آمین

ترجمہ: اے اللہ! میری دعا قبول فرما اور میری حالت کو بہتر کر دے۔ آمین